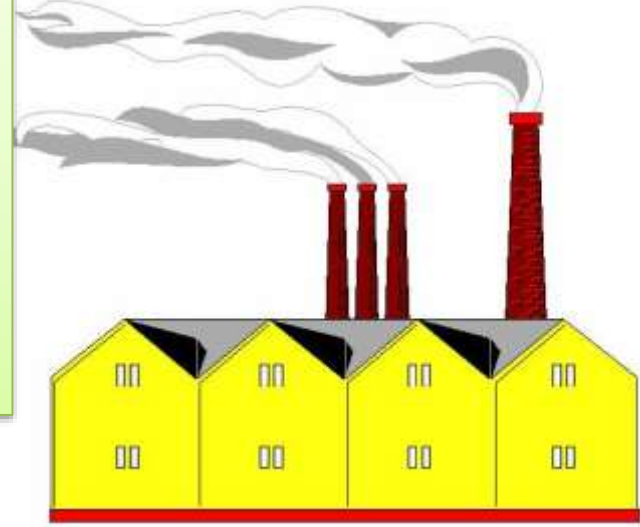

HOSGELDİNİZ

İŞ-İŞÇİ SAĞLIĞI EPİDEMİYOLOJİSİ

Dr. Ahmet SALTİK

AÜTF Halk Sağlığı AbD

profsaltik@gmail.com

www.ahmetsaltik.net

2015-16 Ders Yılı Asistan Semineri / Ankara

Maden ocağı ağızında işçiler..

ÖĞRENİM HEDEFLERİ ve AMAÇLARI-1

Bu ders sonunda öğrenciler;

İş - İşçi Sağlığı Epidemiyolojisi

hakkında temel kavramları ve yaklaşımları öğreneceklerdir. Temel ölçütleri (*hızları*)

tanıyacak, hesaplayabilecek ve yorumlayabileceklerdir. Bu alanda

Temel Epidemiyolojik Araştırmaları

tasarlayıp yürütebilecek, makaleleri anlayabileceklerdir (*makale okur-yazarlığı*).

ÖĞRENİM HEDEFLERİ ve AMAÇLARI-2

- İşçi Sağlığı Güvenliğini geliştirmede
- Sağlıklı ve Güvenli çalışma ortamları oluşturmada Epidemiyolojik yöntem ve verilerin işlevini ve önemini kavrayacaktır.
- Çalışma yaşamında yönetim süreçlerinde, verimliliği artırmada, karar almada epidemiyolojik verilerin yerini öğrenecektir.
- ILO metinleri (Sözleşme ve Tavsiye Kararları) ile Ulusal mevzuat ve çalışma yaşamı sağlık - güvenlik göstergelerinin kaçınılmaz ilişkisini değerlendirebileceklerdir.

İş Sağlığı Epidemiyolojisinin İşlevi - 1

- İş Sağlığı Epidemiyolojisi, Meslek Hastalıkları ve İş Kazalarını irdelemede çok değerli bir araçtır. Bu 2 sorunun nedenleri, **Kişi - Yer - Zaman** bilgileri üzerinden yönetimi ve çalışma yaşamını sağlıklı - güvenli kılmak üzere hizmetlerin planlanmasında, kurallar konmasında temel veriler sağlar.
- Araştırma tipleri klasiktir ve **Tanımlayıcı, Kesitsel, Olgu-Kontrol, Kohort**.. tipi çalışmalar içerir. Özellikle *İzleme (follow up)* çalışmaları çok aydınlatıcıdır. Maliyet - yarar vb. irdelemeler, koruyucu yöntemler geliştirilmesi sağlanır.

İş Sağlığı Epidemiyolojisinin İşlevi - 2

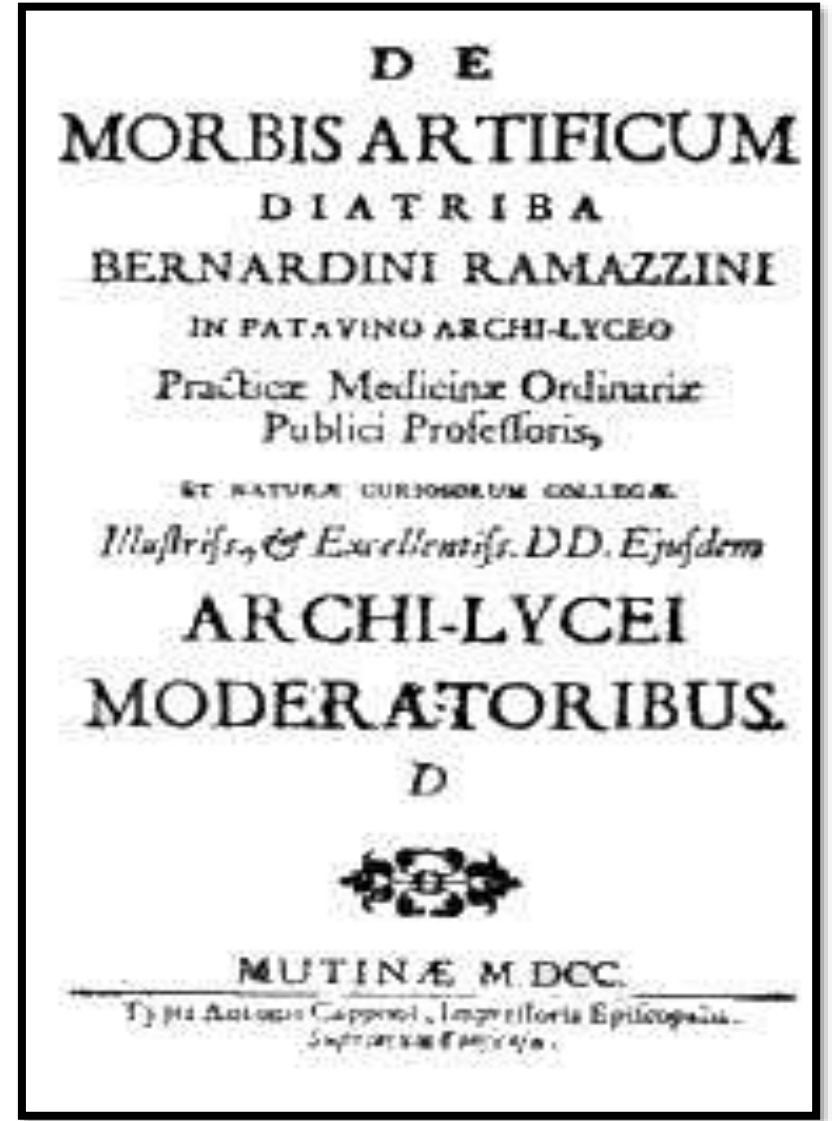
- Kullanılan veri kaynaklarının güvenilir, güncel, sürekli, geçerli, ulaşılabilir ve saydam olması önemsenir.
- İş Sağlığı Epidemiyolojisi, Meslek Hastalıkları ve İş Kazalarını irdelemede çok değerli bir araçtır. Bu 2 sorunun nedenleri, **Kişi - Yer - Zaman** bilgileri üzerinden yönetimi ve çalışma yaşamını sağlıklı - güvenli kılmak üzere hizmetlerin planlanmasında, kurallar konmasında temel veriler sağlar.
- Araştırma tipleri klasiktir ve **Tanımlayıcı, Kesitsel, Olgu-Kontrol, Kohort**.. tipi çalışmalar içerir. Özellikle *izleme (follow up)* çalışmaları çok aydınlatıcıdır. Maliyet - yarar vb. irdelemeler, koruyucu yöntemler geliştirilmesi sağlanır.

İş Sağlığı Epidemiyolojisinin İşlevi -3

- Kullanılan veri kaynaklarının güvenilir, güncel, sürekli, geçerli, ulaşılabilir ve saydam olması önemsenir.
- İş Sağlığında *absenteizm, iş kazası hızları (insidens, ağırlık, fatalite)*, meslek hastalığı prevalans ve insidensi, maliyet - etkinlik, maliyet - etkililik, maliyet - yarar, maliyet - yararlılık (*cost - effectiveness, cost - efficiency, cost - benefit, cost - utility*) önemli göstergelerdir.
- SMO (SMR), çalışma yaşamından kaynaklanan özel risklerin (*örn. mesleksel kanserler!*) tanımlanması ve Risk Ölçütleriyle irdelenmesi yol göstericidir; Odds oranı, RR, EYR (*Etkene Yüklenen Risk*)..

İş Sağlığı Epidemiyolojisinin İşlevi -4

- Çoklu nedensellik (*plural causality*) ve Neden - Sonuç ilişkisi (*primary association*) kurma çabası çok önemli bulunur.
- Veri toplanması teknik ve hukuksal boyutlar içerir, gerektirir.
- İşletmelerin *veri koruma haklarına (ticari ve endüstriyel sırlarına), know-how, patent..* özen göstermek yasal - etik zorunluktur. (544, 551, 554, 555, 556, 566, 4128 ve 5846 sayılı yasalar..)
- Araştırmaların 3 tarafın (*Devlet-İşveren-İşçi*) katılımıyla (*Tri-partite*) yürütümü verimliliği artırır; Ulusal kaynaklardan ciddi tasarruf sağlanabilir.

Dr. Bernardino Ramazzini (1633-1714) ve “De Morbis Artificum Diatriba” nın ilk baskısının kapağı, 1700.

“Hekimler, bütün olanakları ile çalışanların yardımına koşmalıdırlar..”

“İşçilerin meslek hastalıklarına tanı koyabilmek için mutlaka *ne iş yaptığını* sorunuz.

Ne yapsam da şu ipek gravatlı ve fularlı, saçları briyantınli, rugan ayakkabılı aristokrat hekimleri işçilerin ağır koşullarını görmeleri için kanalizasyonlara, lağımlara, maden ocaklarına nasıl götürsem??

“Hekimlikte bütün olanaklarıyla çalışanların yardımına koşmalıdır.”

*Bernardino Ramazzini
(1633-1714)*

Robert Beaglehole and Ruth Bonita

Public Health at the Crossroads

Achievements and Prospects

Second Edition

**Health should
be at the heart
of the global
development
agenda..**

***Out of sight ..
Girls in mining!***

**Kız çocuklar madenlerde çalıştırılıyor,
ayrıca «**çocuk anne**» oluyorlar!
Bu ne biçim uygarlıktır?
Hangi «**quasi modo**» beceriyor bunu?**

Global Estimates

Global workforce

3+ billion

Work related fatalities

2.341 million

Occupational accidents

270 million

Work-related diseases

160 million

Global income

30 000 B \$

(in 2015 80+ Tr. \$)

Lost GDP in accidents /diseases

4-6,5 %

Migrants

175 +million

Illiterate (7+ age)

1000 million

People in poverty

1000 million

Child workers

306 million (2008)

(J. Takala, ILO 2005
ve güncellenen sonrası)

11.04.2016

www.ahmetsaltik.net

❖ 2002 yılının son iki ayında **146 işçi**,

❖ 2003 yılında **811 işçi**,

❖ 2004 yılında **843 işçi**,

❖ 2005 yılında **1096 işçi**,

❖ 2006 yılında **1601 işçi**,

❖ 2007 yılında **1044 işçi**,

❖ 2008 yılında **866 işçi**,

❖ 2009 yılında **1171 işçi**,

❖ 2010 yılında **1454 işçi**,

❖ 2011 yılında **1710 işçi**,

❖ 2012 yılında **878 işçi**,

❖ 2013 yılında **1356 işçi**

❖ 2014 yılında **1886 işçi**

❖ 2015 yılında **1703 işçi** can verdi...

❖ **Yani AKP'li 13+ yılda en az 16 722 işçi İŞ CİNAYETLERİNDE yaşamını yitirdi...**

**AKP'li 13+ yılda
en az 16 722
emekçi, 2015'te
en az 1703
emekçi yaşamını
yitirdi.**

**Yıllık ortalama
1262 iş cinayeti!
(2016; ilk 3 ay 403)
NİÇİN böyle ?**

İSİG Meclisi,
<http://www.guvenlicalisma.org/>, 27.03.2016

**Kayda
girmeyenler
bilinmiyor?!**

Türkiye, ölümlü iş kazalarında Avrupa'da 1.!

- ✿ İş kazaları / cinayetlerinde, 100 bin işçiden;
 - İngiltere'de 0,6'sı,
 - Norveç, İsveç, Finlandiya ve İsviçre'de 1,5'i,
 - Fransa ve Almanya'da 2'si,
 - Belçika'da 2,5'i,
 - Avusturya ve Yunanistan'da 4'ü,
 - Bulgaristan ve Güney Kıbrıs'ta 5'i ölürken;
 - **Türkiye'de** 17'si iş cinayetlerinde yaşamını yitirmekte.. ***İş kazası fatalite hızı; 17E-05***
(TMMOB Makina Müh. Odası, 13 Mayıs 2014 Soma faciası basın açıkl.)

İşyerinde risk etmenleri :

Genel bakış

1. Kimyasal ve toksik maddeler
2. Tozlar ve gazlar
3. Gürültü
4. Biyolojik etmenler
5. Fiziksel yük, çalışma pozisyonu, titreşim
6. Hava durumu ve sıcağa-soğuğa sunuk kalma (*maruziyet*)
7. Aydınlatma, görsel baskı
8. İyonlaştırıcı olan / olmayan radyasyon, elektromanyetik alanlar
9. Atmosfer basıncı

10. Psikososyal baskı (*iş güvencesi yokluğu, düşük ücret vb.*)

İşyerinde risk analizi :

1. Tehlikelerin belirlenmesi
2. Eşik değer, sunukluk değerlendirme, risk değerlendirme kavramları
3. İş psikolojisi, stres-gerilim-kavramı, iş sağlığı etki değerlendirme
4. Risk yönetimi

Tehlike - Risk Kavramları

TEHLİKE

RİSK

Kapalı Ortamda Çalışma

Bir tank içinde kaynak yapan çalışanın yangına maruz kalması ya da kaynak gazlarından zehirlenmesi

Elektrik Enerjisi

İzolasyonu yetersiz ya da hatalı bir elektrikli iş ekipmanını kullanan çalışanın elektrik şokuna kapılması

Elle Taşıma

Ağır yükleri elle taşıyan çalışanın, kas-iskelet sistemi hastalıklarına yakalanması

TEHLİKE

RİSK

Gürültü

Sürekli olarak yüksek seviyede gürültülü işlerde çalışanların kalıcı işitme kaybına uğraması

Not: Yüksek ses şiddeti düzeyi 85 dB(A)'nın üzerindedir.

Kanla Bulaşan Hastalıklar

Kan nakli yoluyla hastalık bulaşması

Oksi-yanıcı gaz sistemi

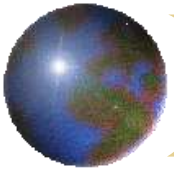
Koruyucusu olmayan bir oksi-yanıcı gaz sistemi ile çalışanın kazaya uğraması

Yüksekte çalışma

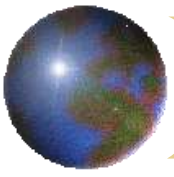
Kişinin yüksekten düşmesi

Malzeme düşmesi

Risk değerlendirmesi-1

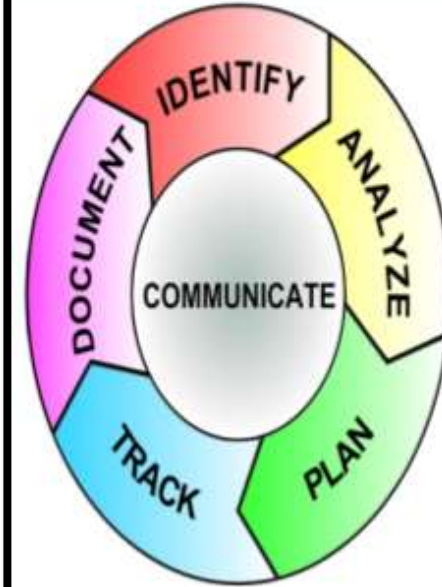
- AB sürecinin türevlerinden olarak, 10 Haziran 2003'te yürürlüğe giren 4857 sayılı **İş Yasası** ve yönetmelikleri ile **İSG Yasası** (30.6.2012) önemlidir. (Md. 4/c)
- *Bu yönetmeliklerin çoğu AB Çerçeve Direktif'ine uyumlanarak yayınlanmıştır.*
- Buna göre yeni **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği** yaklaşımının temeli ***Risk Değerlendirmesi***dir.
(www.ttb.org.tr/RD/, 23.6.10)

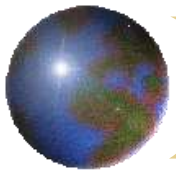
Risk değerlendirmesi-2

➤ Geleneksel işleyişte gerçekleşen ciddi **iş kazaları** ve **meslek hastalıklarından sonra risk algılama** düzeyi belirgin olarak yükselir. Bu noktada önemli **işçi sağlığı ve güvenliği** kararları alınır. Ancak zaman geçtikçe, yaşanan olay unutuldukça, eski düzene dönülmesi oldukça sık yaşanır. www.ttb.org.tr/RD/, 23.6.10

Risk Assessment

Five Stages of a Risk Assessment Process

Risk değerlendirmesi-3

- **Risk değerlendirmesi** ile sağlanmak istenen, henüz bir sorunun yaşanmadığı ya da görülmediği durumda, tehlikelerin olası sonuçlarına ilişkin **öngörüde bulunma** çabasıdır.
- *Risk değerlendirmesi çalışması, kurum içinden bu anlayışa sahip ve konunun kuramsal birikimini sağlamış çalışanlarca yapılabilir, yapılmalıdır.*
- Bu konuda temel görev **işyeri hekimleri** ile **iş güvenliği mühendislerine** düşmektedir.

<http://www.ttb.org.tr/RD/23.6.10>

6098 Sayılı Türk Borçlar Yasası

II. Özen sorumluluğu

1. Adam çalıştırmanın sorumluluğu

MADDE 66- Adam çalıştırın, çalışanın, kendisine verilen işin yapılması sırasında başkalarına verdiği zararı gidermekle yükümlüdür.

Adam çalıştırın, çalışanını seçerken, işiyle ilgili talimat verirken, gözetim ve denetimde bulunurken, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat ederse, sorumlu olmaz.

Bir işletmede adam çalıştırın, işletmenin çalışma düzeninin zararın doğmasını önlemeye elverişli olduğunu ispat etmedikçe, o işletmenin faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan zararı gidermekle yükümlüdür.

Adam çalıştırın, ödediği tazminat için, zarar veren çalışana, ancak onun bizzat sorumlu olduğu ölçüde rücu hakkına sahiptir.

İŞİĞ ZORUNLU EĞİTİMLERİ

Çok Tehlikeli İşyerlerinde 16 saat / yıl / çalışan

1. Genel konular

1. Çalışma mevzuatı ile ilgili bilgiler
2. Çalışanların yasal hak ve sorumlulukları
3. İşyeri temizliği ve düzeni
4. İş kazası ve meslek hastalığından doğan hukuksal sonuçlar

2. Sağlık konuları

1. Meslek hastalıklarının nedenleri
2. Hastalıktan korunma ilkeleri ve korunma tekniklerinin uygulanması
3. Biyolojik ve psiko-sosyal risk etmenleri
4. İlk yardım

3. Teknik konular

1. Kimyasal, fiziksel ve ergonomik risk etmenleri
2. Elle kaldırma ve taşıma
3. Parlama, patlama, yangından korunma
4. İş donanımlarının güvenli kullanımı
5. Ekranlı araçlarla çalışma
6. Elektrik tehlikeleri, riskleri ve önlemleri
7. İş kazalarının nedenleri ve korunma
8. Güvenlik ve sağlık işaretleri
9. Kişisel koruyucu donanım kullanımı
10. İş sağlığı ve güvenliği genel kuralları ve **güvenlik kültürü**
11. Tahliye ve kurtarma

≈ 900 bin
çocuk işçi
TÜİK- 2014

“Çalış-tırıl-an” (!) çocuk işçiler, çocuk fahişeler!

Post-modern küresel vergi: **KAN ve CAN Vergisi!**

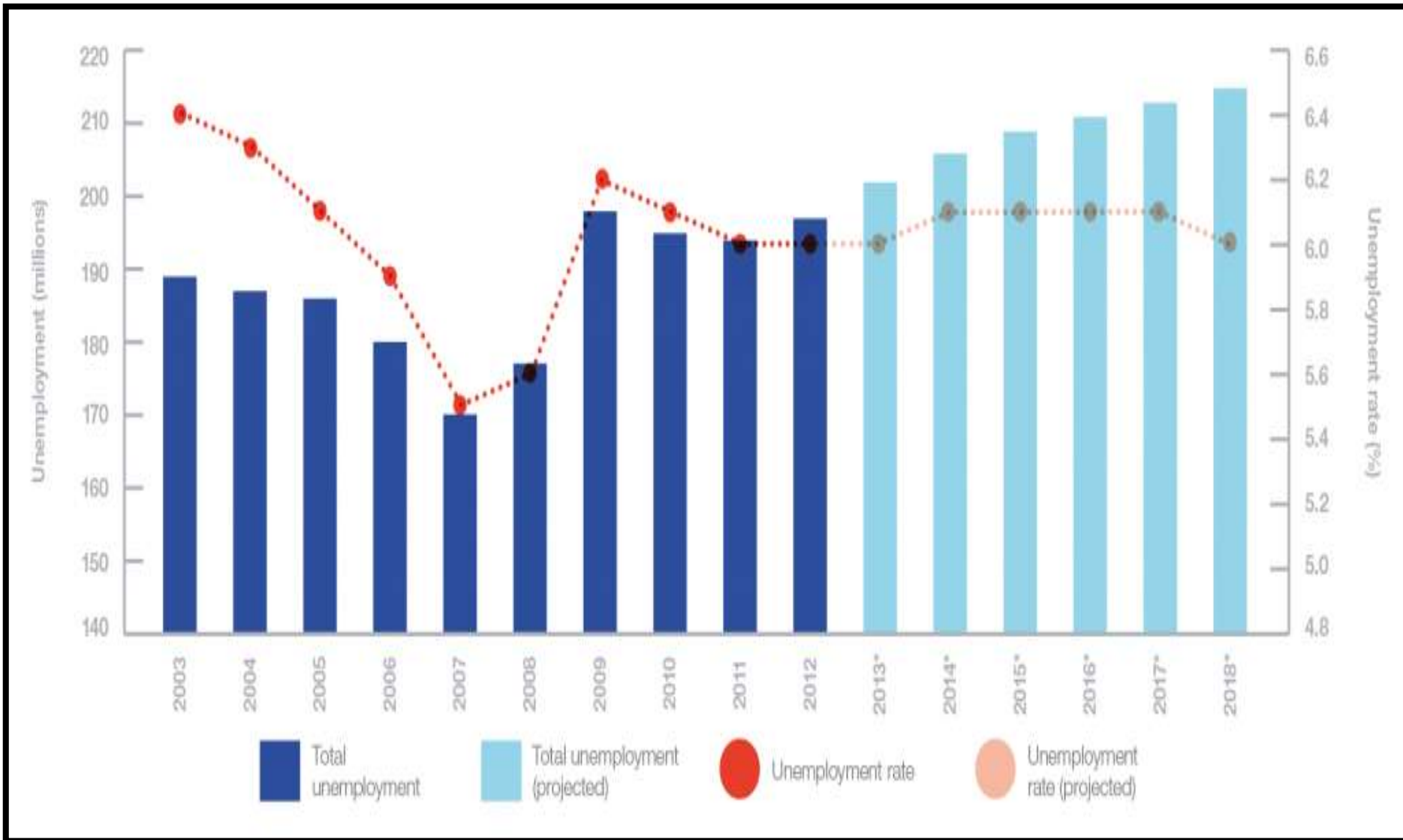
Derinleşen gelir eşitsizliği.. Emekçiler ödüyor bedelini.. Yetersiz iş sağlığı - güvenliği önlemleri.

Post-modern küresel vergi: **KAN ve CAN Vergisi!**

Kalıcı işsizlik büyüyor. Emekçi ödüyor bedelini. Niteliksiz işler, düşük ücretler, iş güvencesizliği..

Global unemployment trends and projections 2003-18

Source: ILO, Trends Econometric Models, October 2013

Nüfusun kimi nitelikleri-2015 sonu

- Çalışma çağındaki nüfusun oranı bir önceki yıla göre değişmedi.
- Ülkemizde 15-64 yaş diliminde bulunan (*çalışma çağındaki*) nüfusun oranı 2015'te %67,8 (53 359 594 kişi) oldu. Çocuk yaş dilimindeki (0-14) nüfusun oranı ise %24'e (18 886 220 kişi) gerilerken, 65+ yaştaki nüfusun oranı da %8,2'ye (6 495 239 kişi) yükseldi. **Yaşlı nüfus (65+) % 8,2** oranında ve **Türkiye nüfusu hala çok genç**.
Nüfusun % 68'i işgücüne katılabilecek 15- 64 yaş aralığında.
- Tersinden söylenirse, **nüfusun %32'si (1/3'ü) bağımlı** nüfus!

Sendikal örgütlenme eritiliyor!

1980'de 3 milyon SSK'lı işçinin ~ yarısı (1.5 milyonu!) sendikalı iken, Ocak 2015'te 12,181 m işçinin ancak %10,65'i! (*Çalışma Bakanlığı Tebliği, RG: Ocak 2015*). Nüfusu Türkiye'nin 1/10'undan az olan Danimarka'da 1,7 m sendikalı işçi var. İspanya'da 2.47, İtalya'da 5.92 milyon işçi sendikalı. Türkiye'de sendikalı işçi oranı neden %10,7 ve sayısı niçin yalnızca 1,3 milyon?

Bir yandan AB Standartları (?!?) ve demokratikleşme (!?) bir yandan emeğin acımasız sömürsü yeni / post-modern (!) yöntemlerle, **KÜRESELLEŞTİRME = Yeni emperyalizm ile sürdürülüyor.** **Sendika yoksa İSG de yok; Emperyalizm durdurulmalı!**

24 Ocak 1980 Kararları

12 Eylül 1980 Darbesi ve İSG

1980'de Türkiye nüfusu 44.4 milyon, toplam istihdam 16.5 m ve sendikali işçi sayısı 2.2 m idi. 31.12.2015'te Türkiye nüfusu 78,74 milyon, toplam istihdam 26,5 milyon ve sendikali işçi sayısı 1,3 milyona indirilmiştir!

1980 - 2015 arasında nüfus % 77,3 büyürken, istihdam % 60 büyümüş, sendikali işçi sayısı dramatik olarak düşürülmüştür!

Bugün öyle bir noktadayız ki; toplu-iş sözleşmesi yasasındaki kurallar uygulanırsa, Türkiye ölçeğinde toplu-iş sözleşmesine oturabilecek sendika sayısı salt 11'dir. Kimi iş kollarında toplu-iş sözleşmesi olanağı kalmamıştır. Niçin ??

İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucu Toplam Ölüm Sayısı

Yıllar	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucu Toplam Ölüm Sayısı	İş Kazasına Bağlı Ölümler	Meslek Hastalığına Bağlı Ölümler
2015	1703		
2014	1886	1703 / 221 000	?/494
2013	1356	1356 / 191000	
2012	745	1700 / 69 227	35
2011	1710	1444	1 / 395
2010	1454	1171	10 / 697
2009	1171	865	10
2008	866	1043	0
2007	1044	1592	1
2006	1601	1072	1
2005	1096	841	9
2004	843	810	24
2003	811	872	2
2002	878	1008	1
2001		1173	6
2000			
1999			

2011 sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, 2012'de görülen iş kazalarında %56, **meslek hastalığı**'nda ise %45 azalma yaşandı!?

İŞ CİNAYETLERİ ALMANAĞI 2014 ÇIKTI!

15 MAYIS'TA
TÜM KİTAPÇILARDA!

"Anlatılan Senin Hikayendir"

"Bu almanak hepimiz masamızın üstünde bulundurmalıyız. Çünkü ülkemizde insana, emeğe, emekçiye verilen değeri her gün bize hatırlatacaktır. Unuttuğumuzda da utandıracaktır."
Doğan Hızlan, *Hürriyet*

"Soma'daki maden faciası nedeniyle işçi ölümleri gündemdir gündemde. Oysa Soma ne iktisadi ne de son olacağına benziyor. Adalet Arayana Destek Grubu'nun çıkardığı İş Cinayetleri Almanak'ı bu acı gerçeği ortaya koyuyor."
Aydi Durgun, *Milliyet*

"Almanakta ve tüm raporlarda 'en az' ifadesi kullanılıyor; çünkü bu bilgiler basına yansıyan verilerden derleniyor. Ve biliyoruz ki gözümüzün önünde gerçekleşen cinayet olduğu en sabit iş cinayetleri bile basında haber olarak oldukça zor yer buluyor. Basına yansımayanları ise bilmemiz ve duyurmamız şu ortamda ve sistemde simdilik olarak değil. Ancak zihniyetin ve işçilerin iş cinayetine mahkum eden sistemin değişmesi için bu tür yayınların ve raporların ve mücadelenin sürmesi ve vicdan sahibi herkesin destek vermesi kaçınılmaz."
Haluk Kalafat, *Radikal Kitap*

"İş Cinayetleri Almanak'ı geçen yıl ay ay ölen işçilerin haberlerine yer veriyor, zorlu hukuk mücadelelerini gözler önüne seriyor, toplumsal vicdana sesleniyor."
Melis Alphan, *Hürriyet*

"Almanak'ta çalışma sırasında hayatlarını kaybedenlerin öyküleri, aileler tarafından İstanbul Galatasaray Meydanı'nda tutulan vicdan nöbetlerinin de özetleri yer alıyor. Ayrıca çalışma sırasında ölüm ve yaralanma halinde yapılması gerekenleri içeren bir liste de sunuluyor."
Enis Tayman, *Radikal*

"İş cinayetleri karşısında sessiz kalanlara, önem almayanlara, soruşturmaya gerek görmeyenlere almanak."
Niyazi Zorlu

www.iscinayetleriniunutma.org

Türkiye'de 2014'te en az 1886 işçi çalışırken yaşamını yitirdi. Her gün 5 emekçi işbaşında yaşamını yitiriyor.

"Aşağıda ölüm var yukarıda açlık"

Türkiye'de 2015'te en az 1703 işçi çalışırken yaşamını yitirdi. Her gün 4-5 emekçi işbaşında yaşamını yitiriyor.

İş Kazaları

(Tanım ve Genel Bilgiler) (1)

5510 sayılı SS-GSS Yasası'nın 13. maddesinde tanım şöyle :

- a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- *b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,*
- c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- *d) ... emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,*

İş Kazaları

(Tanım ve Genel Bilgiler)(2)

İş kazası : İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme neden olan veya beden bütünlüğünü ruhsal ya da bedensel engelli duruma getiren olaydır.

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ KANUNU

Yasa Numarası : 6331, Kabul Tarihi : 20/6/2012

Yayımlandığı R. Gazete : Tarih: 30/6/2012 Sayı : 28339

İş Kazaları

(Tanım ve Genel Bilgiler)(3)

- *e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.*
- İş kazası, ... işveren tarafından, o yer yetkili kolluk güçlerine **derhal** ve Kuruma da en geç kazadan sonraki **üç işgünü içinde**,
- **İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi** ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur.

İş Kazaları ve Bildirim Yükümü

Dünyada yılda 270 milyon iş kazası, bu nedenle de **2,34 milyon ölüm** olmaktadır.

Bildirim :

İşveren, 5510 sayılı SS-GSS yasasının 13. md. sine göre

kolluğa (polis-jandarma) hemen,
Kuruma (SGK) ise 3 (üç) işgünü içinde
ilgili formla bildirmek zorundadır.

Uygulamada, 2 gün ve daha kısa süreli işgöremezlik doğuran iş kazaları “***ramak kala***” olarak nitelendirilmekte ve bildirilmemektedir.

İş Güvenliğinde 80. Sıradayız!

Alınan tüm önlemlere karşın
2000-2009 arası 10 yılda

784 000 iş kazası yaşandı, 10 bin+ işçi öldü!

Türkiye, ILO *Dünya İş Güvenliği İndeksi*'nde
Dünyada 80. sırada.

**Salt 2009'da 64 bin+ iş kazasında
1171 işçi yaşamını yitirdi!**

Ankara Sanayicileri ve İşadamları Derneği
(ANKİSAD, www.ankisad.org, 8.9.11)

Ölümlü iş kazalarında Dünya 3.süyüz!

- Çalışma yaşamında **işsizliğin** ardından en önemli sorunun, iş **sağlığı ve güvenliği** olduğunu belirten Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer **Dinçer**, şöyle konuştu :
 - “Dünya verileriyle kıyaslanınca ülkemizde iş kazaları ve özellikle ölümlü iş kazaları açısından oldukça **vahim bir sonuç** çıkıyor. ILO verilerine göre, 2003-2008 arasında iş kazası oranları oldukça sorunlu bir ülke olduğumuz belirleniyor.
 - **Hindistan ve Rusya’dan sonra ölümlü iş kazalarında 3. sırada** yer alıyoruz. İş kazaları önlemlerini başarıyla yürüten İngiltere gibi ülkelerde bu oran %1’in altında. Almanya`da %2.5, Fransa`da %3.5, İspanya`da %4 gibiyken ülkemizde %9.5-10 dolayında.”

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

Ölümlü İş Kazalarında Dünya 3.süyüz!

Türkiye, ölümlü iş kazalarında Hindistan ve Rusya'nın ardından Dünya 3. sü!

ILO'nun Türkiye verileri şöyle:

2008 : 72.963 iş kazası, 539 meslek hastalığı..
2009'da 64 bin iş kazası ve 1171 ölüm, 429 MH..

Bu kazaların maliyeti 4,9 milyar TL.

(Gerçekte ulusal gelirin %4-6,5'i arası bir oran!)

İstatistiklere göre, bir Türk'ün yaşamında iş kazası %10 olasılıkla vardır.

Bu oran İspanya'da %4, Fransa'da %3.5, Almanya'da %2.5, İngiltere'de %1'in altında...

“Maden kazaları yazgı değil!”

TEPAV (Türkiye Ekonomik ve Politik Araştırmalar Vakfı, TOBB);

- * - Maden sektöründeki ölümlerin yazgı olmadığını;
- *Üretim yönetiminin gereklerinin tam olarak yerine getirilmemesi,*
- - Üretim plan ve projesinin bulunmaması ve
- - *Havalandırmadaki eksiklik ve aksaklıkların ölümlere yol açtığını bildirdi. (AA, 4 Temmuz 2010)*

İSG İstatistikleri (SGK)

- Türkiye'deki işyeri sayısı : 1,5 milyon (2015/1)
 - İş Yasası'na (4857 s. yasa) göre işçi sayısı: **16 mil.** (2015/1)
 - İşyerlerinin %99,7'si KOBİ'dir. (<250 işçi)
 - İşçilerin %83,8'i **KOBİ**'lerde çalışmakta.
(*Bunca adaletsiz gelir dağılımına karşın, hala yeterli sermaye birikimi sağlanamadı mı ki, işyerlerinin %99,7'si KOBİ! Küçük ölçekli işletmeler denetimsiz, verimsiz!*)
 - **Meslek Hast.:** 2014'te 494; 2013'te 379 (12'si kadın), 2012'de 395; 2011'de 695; 2010'da 533; 439; ..539...
Almanya'da 40+ bin! *Bizden öğrenecekleri çok olmalı!*
Sürekli işgöremezlik : 23.805.250 gün
(*İş kazaları dahil..*).. *On milyarlarca \$ ekonomik yük-yitik..*
 - **Sürekli işgöremezlik:** 2093 işçi tam «**engelli**» oldu! (2013)
(2012'de 2209; 173'ü, 395 meslek hastalığına bağlı..)
- (Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yöntm.)**

**54 yılda 2687 ölüm ve
326 bini aşkın yaralı..**

TTK (Türkiye Taşkömürü Kurumu)
Genel Müdürlüğü verilerine göre,
kömür ocaklarında
1955-2009 arasında
iş kazalarında **2 bin 687 işçi öldü,**
326 bin 321 işçi yaralandı.

“Madenlerde Yaşanan İş Kazaları ve Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme”

Kömür sektöründe, 1991-2008 döneminde **iş kazaları ve meslek hastalığı** nedeniyle toplam 2554 işçi yaşamını yitirirken, **sürekli işgöremez** hale gelenlerin sayısı 13087'ye ulaştı. **İş kazalarının nedenleri** arasında, *üretim yönetiminin gereklerinin tam olarak yerine getirilmemesi, üretim plan ve projesinin bulunmaması ve havalandırmadaki eksiklik ve aksaklıkların ilk sıralarda yer aldığına dikkat çekildi. (AA, 4 Temmuz 2010)*

“İşçi cinayetleri fitratından mı?”

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin (İSG) temel amacı, işyerinde çalışan tüm işçilerin **hiçbir koşulda kazaya uğramayacağı** bir ortamın yaratılmasını ve kazaya neden olabilecek tüm koşulların iş ortamından dışlanmasını sağlamaktır.

(http://www.maden.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9432, 23.9.14)

Bunu biliyor muydunuz ??

Türkiye'de

her 6-7 dakikada

1 iş kazası olmaktadır!

Her gün 3-4 işçi işcinayeti
üzünden ölmektedir.

Oysa; iş kazalarının %98'i önlenabilir!

Her gün 4 işçi ölüyor, 5'i de engelli oluyor!

Öbür yandan, yine kayıt dışı istihdam ve eksik verilere dayalı SGK rakamlarıyla ülkemizde 2013'te 191 246 **iş kazası** ve 494 **meslek hastalığı** (2014) sonucu 1356 işçi (1356 / 365= 3,7 ölüm / gün!) yaşamını yitirmiş 2086 işçi (2012) ise **sürekli engelli** (sakat, malul) kalmıştır. **Günde ortalama 4 işçi yaşamını itirmekte 5 işçi sürekli işgöremez duruma gelmektedir!**

(Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği)

2014'te «iş kazalarında»(?) ölen işçi sayısı, 2013'e göre %50 arttı!? Niye?

İş güvenliği YAŞAM kurtarır!

İş kazaları ve meslek hastalıkları ülkemizde ve dünyada büyük yitkilere neden olmakta. ILO kaynaklarına göre 2.8 milyar işgücü olan Dünyada her yıl 340 milyon iş kazası görülmekte ve 2 milyon dolayında emekçi yaşamını yitirmektedir.

ILO 2013 Yılı İşçi Görünümü Raporu verilerine göre dünyada;

- * 1,1 milyar işçi günlük 4 dolara çalışıyor.
- * 50 milyon kadın ev işçiliği yapıyor.
- * **168 milyon çocuk işçi var.**
- * 232 milyon kişi ülkesini terk etmiş göçmen işçi olarak çalışıyor.
- * ***Her dakika 4 işçi iş kaynaklı hastalık veya kazalardan yaşamını yitiriyor!***

Ülkemizde de **her yıl yüz bine yaklaşan iş kazası** ve sonucunda 2 bin dolayında işçi yaşamını yitirmekte. Bu yitiklerin yanında, iş kazası ve meslek hastalığının ülkemize yıllık maliyeti 10 milyar \$ dolayındadır.

<http://www.istanbulvizyonosggb.com/blog/2014-yilinda-is-kazalarinda-olen-isci-sayisi-2013-yilina-gore-50-artti.html>, 11.5.15

2014'te «iş kazalarında»(?) ölen işçi sayısı, 2013'e göre %50 arttı!? Niye?

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'ne göre 2014'te 1886 emekçi yaşamını yitirdi. *Soma, Torunlar, Ermenek, Yalvaç, Yığılca faciaları* 2014 yılındaki iş kazalarından birkaçı...

2014'te ölen işçi sayısı, 2013'ten %50 fazla! 2013'te 1235 emekçi yitirilirken bu yıl 1886 emekçi iş kazası ve meslek hastalığından öldü .

İSİG Meclisi'nin açıkladığı rapor, 2002'den bu yana en çok işçi ölümünün geçen yıl gerçekleştiğini ortaya koydu. Rapora göre yaşamını yitiren 1886 işçiden 29'u **meslek hastalığı** nedeniyle öldü. İşçilerin **423'ü inşaatta** çalışırken, **386'sı madende**, **309'u tarım işkolunda** emek harcarken **iş cinayetine kurban edildi**. Trafik ve servis kazası nedeniyle ölen işçi sayısı ise 421 olurken, zehirlenme ve boğulma nedeniyle 395, düşme nedeniyle ise 298 işçi can verdi.

<http://www.istanbulvizyonosggb.com/blog/2014-yilinda-is-kazalarinda-olen-isci-sayisi-2013-yilina-gore-50-artti.html>, 11.5.15

2014'te «iş kazalarında»(?) ölen işçi sayısı, 2013'e göre %50 arttı!? Niye?

İşçiler, kamu çalışanları, doktorlar, mühendisler, iş güvenliği uzmanları ve akademisyenlerin çalışma saatleri dışında gönüllü olarak bir araya gelerek oluşturduğu **İstanbul İSiG Meclisi** raporunda, ölen işçilerin 54'ünün çocuk olması dikkat çekti. 2014'te emekli ya da emeklilik çağında çalışırken yaşamını yitiren işçi sayısı 331 oldu. Ölen işçilerin 132'si kadın, 53'ü **göçmen**. Geçen yıl (2014) Manisa'da 343, İstanbul'da 198 ve Kocaeli'nde 67 işçi iş kazası nedeniyle can verdi. Raporda, salt Aralık ayında (2014) 127 işçinin yaşamını yitirdiği açıklandı.

<http://www.istanbulvizyonosggb.com/blog/2014-yilinda-is-kazalarinda-olen-isci-sayisi-2013-yilina-gore-50-artti.html>, 11.5.15

Özel sektörde durum daha kötü!

- **TEPAV**'ın değerlendirmesine göre, kazalardaki ölüm sayıları, **taş kömürü ve linyit ocaklarında** anlamlı biçimde farklılaşıyor.
“Milyon ton kömür üretimi başına düşen ölüm sayısı” nın, 2007’de taş kömürü ocaklarında linyit ocaklarından 30 kat yüksek!
- “Kazalar” (?!?) sonucu oluşan **ölüm sayılarında** **TTK** ve özel işletilen maden ocakları ayırımında bakıldığında, milyon ton kömür üretimi başına düşen ölüm sayısı **özel işletmelerde ne yazık ki daha çok!** (AA, 4.7.10)

TR'de Çin'deki ölümlerin 5 katı!

- Dünyanın ilk 2 büyük kömür üreticisi olan Çin ve ABD'de oluşan maden kazaları incelendiğinde, taş kömürü için milyon ton üretim başına **ölüm** oranlarının Türkiye'den düşük olduğu ortaya çıktı.
- 2008'de **Çin**'de milyon ton başına ölüm sayısı 1,27 iken, aynı oranın Türkiye'de 5 kat daha çok olması oldukça kaygı verici olarak değerlendirildi. Tarihsel olarak bakıldığında hem ABD hem de Çin'de geçmişte ölüm oranlarının yüksek olduğu, alınan önlemlerle bu sayıların düşürüldüğü belirlendi. (AA, 4 Temmuz 2010)

Ölümlü maden kazalarında lideriz!

• Acıtan birincilik :

- Çalışma Bakanı Dinçer: Ölümlü maden kazalarında lideriz!
- Bakan Ömer Dinçer, ölümlü maden kazaları konusunda Türkiye'nin "lider ülke" olduğu itirafında bulundu. Bakan Dinçer'in, BDP Bitlis Milletvekili Nezir Karabaş'ın maden kazalarıyla ilgili soru önergesine verdiği yanıt, ***Türkiye'deki ölümlü kaza oranının, Avrupa, Avustralya, ABD ve Kanada'dan kat kat fazla olduğunu ortaya koydu.***
- Dinçer'in, ölümlü maden kazalarıyla ilgili ILO verilerini kaynak göstererek verdiği bilgiye göre; ***Türkiye'deki ölümlü iş kazaları Avrupa'daki iş kazası ortalamasının 4.5 katı***ken, Kanada'dan 2.2 kat, ABD'den 3.4 kat, Avustralya'dan ise 4.3 kat daha çok!

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

Sendikal örgütlenme eritiliyor!

1980'de 3 milyon SSK'lı işçinin ~ yarısı (1.5 milyonu!) sendikalı iken, Ocak 2016'da 12 663 783 işçinin ancak %11,96'sı (1 514 053! (*Çalışma ve SG Bakanlığı Tebliği, RG: 30.1.2016*)). Bunların da ancak yarısı toplu sözleşme yetkisine sahip, çünkü 12.9.2010 Anayasa halkoylaması ile 1'den çok sendikaya üyelik olanaklı, işçi örgütleri parçalandı!..

Nüfusu Türkiye'nin 1/10'undan az olan Danimarka'da 1,7 m sendikalı işçi var.

İspanya'da 2.47, İtalya'da 5.92 milyon işçi sendikalı.

Türkiye'de sendikalı işçi oranı neden %12 ve sayısı niçin yalnızca 1,5 milyon?

Bir yandan AB Standartları (??) ve demokratikleşme (!?) bir yandan emeğin acımasız sömürsü yeni / post-modern (!) yöntemlerle,

KÜRESELLEŞTİRME = Yeni emperyalizm ile sürdürülüyor.

Sendika yoksa İSG de yok; Emperyalizm durdurulmalı!

24 Ocak 1980 Kararları

12 Eylül 1980 Darbesi ve İSG

1980'de Türkiye nüfusu 44.4 milyon, toplam istihdam 16.5 m ve sendikali işçi sayısı 2.2 m idi. 31.12.2015'te Türkiye nüfusu 78,74 milyon, toplam istihdam ~26,6 milyon ve sendikali işçi sayısı 1,5 milyona indirilmiştir!

1980 - 2015 arasında nüfus % 78 büyürken, istihdam % 62 büyümüş, sendikali işçi sayısı ise %50 düşürülmüştür!

Bugün öyle bir noktadayız ki; toplu-iş sözleşmesi yasasındaki kurallar uygulanırsa, Türkiye ölçeğinde toplu-iş sözleşmesine oturabilecek sendika sayısı salt 11'dir. Kimi iş kollarında toplu-iş sözleşmesi olanağı kalmamıştır. Niçin ??

TÜRKİYE’de Sendikalılık Oranı Yalnızca % 10,65!

Sendikalı işçi sayıları...

TÜRK-İŞ : 820 893

HAK-İŞ : 300 630 (*hormonlu büyüyor*)

DİSK : 122 526

TOPLAM (öbür + bağımsız) : 1 297 464

İş sözleşmesiyle çalışan : 12 180 945 (4857 s. İş Yasası md. 2)

Sendikalı çalışan oranı: %10,65! (12 180 945 / 1 297 464)

ÇSGB; 30 Ocak 2016, 6356 s. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası gereği açıklanan. Yaklaşık 3,3 milyon memurun ise %46’sı (1,52 milyonu)

sendikalı. **Özel sektör işçi örgütlenmesine engel oluyor, işten atıyor?!**

Kamu sektörü ve özelleştirmenin kritik ayrımı burada. Özelleştirme ile emek sendikaları İnsan hakları çiğnenerek eritiliyor (İHAS md. 11; İHEB md. 23)

Özel sektörde sendikalaşma oranı %3-4 dolayında??

Toplu iş sözleşmesi kapsamı neden sendikalılık oranından düşük ??

http://www.cs.gb.gov.tr/cs.gbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cs.gb/dosyalar/i-statistikler/2015_iscuiyeyayi, 11.5.15

İşgücü ve Ekonomi 2015

Prof. Dr. Yakup Kepenek (Cumhuriyet, 30.12.14)

Ekonominin büyüme oranı, 2014'ün ilk 9 ayının ortalaması olarak %2.8 ile AKP hükümetinin 2014 için öngördüğü %4'ün çok **altındadır**; ana üretim sektörlerinde **üretim düşüşleri** ya da küçülme söz konusudur. Örn. **tarım sektörü** yılın 3. çeyreğinde % 4.9; ilk 9 ayda da % 3.0 küçülmüştür. Toplam işgücünün % 21.5'i; kadın işgücünün %34.4'ü tarımda çalışmaktadır ve tarım sektörünün toplam ulusal üretim içindeki payı % 9'un altındadır. Tarımda, işgücünün 1/5'inden çoğu, toplam gelirin 1/10'u için çalışıyor ki bu, **gelir dağılımının ne denli bozuk olduğunun** bir başka kanıtı. Her 5 genç erkekten 1'i, her 4 genç kadından 1'i işsiz! İş güvenliğine ve işçi haklarına kayıtsız; doğal ve tarihsel çevreye duyarsız; toplumsal konularda sorumsuz ve **ilkel bir sermaye birikimi süreci** yaşanıyor.

Küresel-Yerel sermaye emek karşıtı !

Tanımlanan *kurumsal yapıların zayıflatılması ve bu işlevlerin kağıt üzerinde bırakılmasına dönük bir ayak sürüme (Hükümet!) ve engelleme (TISK ve yerel-küresel yandaşları!) karşı karşıya bulunduğumuzun; açıklıkla altını çizerek tarihe not düşmek gerekmektedir.*

Bu dayatma adil mi, sürdürülebilir mi ?

İş Kazası Ölçütleri

İş kazası mortalite hızı = (iş kazasından ölen işçi sayısı / çalışan toplam işçi sayısı)

İş kazası fatalite hızı = (iş kazasından ölen işçi sayısı / iş kazası geçiren işçi sayısı)

ILO verilerine göre Dünyada iş kazası öldürücülük (fatalite hızı %000 14'tür.

**Bu rakam Türkiye'de 21E-05 (21/100 000)..
Dünya genelinin 1,5 katıdır.. Neden??**

İş Kazası Ölçütleri

(Milyon işçi-saatinde)

İş kazası sıklık hızı = (İş göremezlikle sonuçlanan iş kazasına bağlı yaralanma sayısı / 1 yılda çalışılan toplam işçi-saat) X 10⁶

İş kazası ağırlık hızı = (Yitirilen işgünü sayısı / 1 yılda çalışılan toplam işçi-saat) X 10⁶

İşçi ölümünde yitirilen iş günü sayısı 7500 olarak hesaplanıyor.

Standartlaştırılmış Ölüm Oranı

Standardized Mortality Ratio (SMR) is a ratio between the observed number of deaths in an study population and the number of deaths would be expected, based on the age- and sex-specific rates in a standard population and the age and sex distribution of the study population. If the ratio of observed: expected deaths is greater than 1.0, there is said to be "*excess deaths*" in the study population.

https://ibis.health.state.nm.us/resources/SMR_ISR.html, 22.4.14

Standartlaştırılmış Ölüm Oranı (*Standardised mortality rate – SMR, SMO*)

- ❖ Bir nükleer güç santralında çalışanlarda belli zamanda 160 kanser ölümü olsun.. Benzer yaş dağılımı ve cinsiyette, iyonlaştırıcı radyasyon ile karşılaşmayalarda ise bu rakam 100 olsun.. Standardize edilmiş kanser mortalite hızı, formüle göre $(160/100) \times 100 = \% 1,6$ bulunur.
Buna göre, iyonlaştırıcı radyasyonla çalışanlarda mortalite, öbürlerinin 1,6 katı ya da % 60 fazlasıdır. Katsayı (RR=1,6) veya fazladan risk (*excess risk, %60*) büyüdükçe söz konusu risk etmeninin özgül bir **meslek hastalığı** nedeni olma ya da özgül bir ölüm nedeni olma gücü (*birincil ilişki*) büyür..
http://ahmetsaltik.net/arsiv/2013/05/Epidemiyolojik_risk_olcutleri.pdf

Yaşamın yükünü kimler omuzluyor??

İSG Yasasında Meslek hastalığı-1

- Meslek hastalığı** : Mesleksele risklere sunukluk (maruziyet) sonucu ortaya çıkan hastalığı, (md. 3)
- Çalışanın ölümü veya engellilikle (*maluliyetiyle*) sonuçlanacak biçimde beden bütünlüğünün bozulmasına neden olan ***iş kazası veya meslek hastalığı*** oluştuğunda ihmali belirlenen **işyeri hekimi** veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır. (md. 8)
- **İşveren**; bütün iş kazalarının ve ***meslek hastalıklarının*** kaydını tutar, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenler. (md. 14)

İSG Yasasında Meslek hastalığı-2

-Sağlık hizmeti sunucuları veya **işyeri hekimi** tarafından kendisine bildirilen **meslek hastalıklarını**, öğrendiği tarihten başlayarak üç iş günü içinde.

(3) **işyeri hekimi** veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları olguları, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk eder.

İSG Yasasında Meslek hastalığı-3

(4) Sağlık hizmeti sunucuları, kendilerine ulaşan iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise **meslek hastalığı** tanısı koydukları olguları en geç on gün içinde SGK'na bildirir (md. 14).

-İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının nedenleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ek eğitim verilir (md. 17).

Meslek Hastalığının Bildirimi ve Süreler

- 5510 sayılı SS-GSS (*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası*)'nın 4/a bendine göre hizmet sözleşmesi ile 1 veya 1'den çok işverence çalıştırılan (işçilerin) sigortalıların **meslek hastalığı** durumunda işverenlerince, işyerinin kayıtlı olduğu Sosyal Güvenlik Kurumu müdürlüğüne **en geç 3 (üç) iş günü içinde,** *Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği*'nin ekindeki ***İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu*** ile **internet** ortamında Kuruma (SGK) bildirmek veya doğrudan ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla göndermek zorundadır. (5510/13 ve SSIY 36. md.)

Meslek Hastalıkları verileri...

Almanya'da her yıl 40+ bin,
ABD'de 250 bin meslek
hastalığı kayıtlara giriyor.

Oysa Türkiye'de SGK 2014
rakamı salt «494» ! **109 emekçi**
«sürekli işgöremez» oldu,
1'i öldü! 10591 işgünü yitirildi.

(2011'de 695 MH, 217 emekçi sürekli
işgöremez oldu, MH ölümü 10 işçi!).

Bu, çok ciddi bir buzdağı dır!

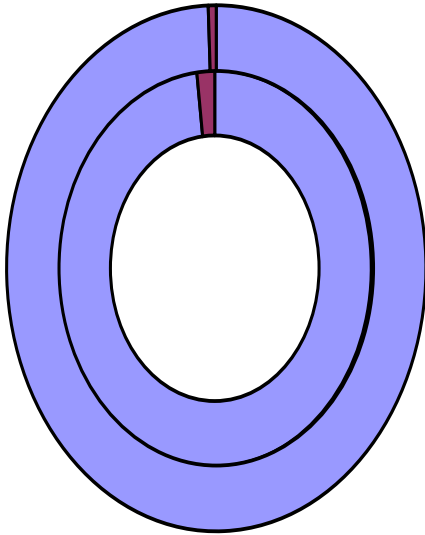
Kabul edilmesi olanaksızdır.

Kayda giren **devede kulaktır!**

MH'nın kayda girmesini
öncelikle işveren istemiyor.
Ülkenin en değerli varlığı
sağlıklı insan gücü sermaye
birikimine feda ediliyor.
Bu vahşet kabul edilebilir mi?

Harrington Ölçütlerine Göre Türkiye'de Beklenen ve Gözlenen Meslek Hastalıkları-2014 Ürkünç Buzdağı / Devede Kulak Sorunu..

Harrington, JM
Ölçütlerine
göre %0 4 -12
yıllık incidens
hızı ile kestirilen
ve saptanan sayılar..
(SSK'lı 16 m işçi için)
494 / 64 000 ve
494 / 192 000
Meslek hastalığı
kaydı.. Salt 16+
milyon SSK'lı
işçi için.. Toplam
çalışan 26,6 milyon!

■ Tahmin edilen ■ Gerçekleşen

Türkiye'nin İSG Politika
Belgesindeki meslek
hastalıkları tanısını %500
artırma hedefine karşın
MH tanı sayısının düşüşü??

Harrington JM, Gill FS, Aw TC,
Gardiner K. Occupational Health;
4th Edition 1998

657 sayılı yasada Devlet memurunun iř kazası ve meslek hastalığı

Hastalık izni: Madde 105 – (Değişik: 29/11/1984 - KHK 243/18 md.)

.... Görevlerinden dolayı saldırıya uğrayan memurlar ile görevleri sırasında ve görevlerinden dolayı

bir kazaya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memurlar, iyileşinceye dek izinli sayılırlar.

Madde 188 – A) Devlet memurlarının ve

görevden doğan kaza ile mesleki hastalık,

durumlarında, gerekli sosyal sigorta yardımları sağlanır.

Bu sigorta yardımları özel kanunlarla düzenlenir.

Bu sigortalardan tanınan hak ve sağlanan yardımlar, genel sosyal sigorta rejimleri ile kabul edilen hak ve yardımlardan az olamaz.

494

**16+ milyon SSK'lı işçi için
yılda 64-192 bin yeni
MH beklerken, 2014'te
yalnızca 494 olgu!?! (SGK)
Devede kulak; niçin ?!**

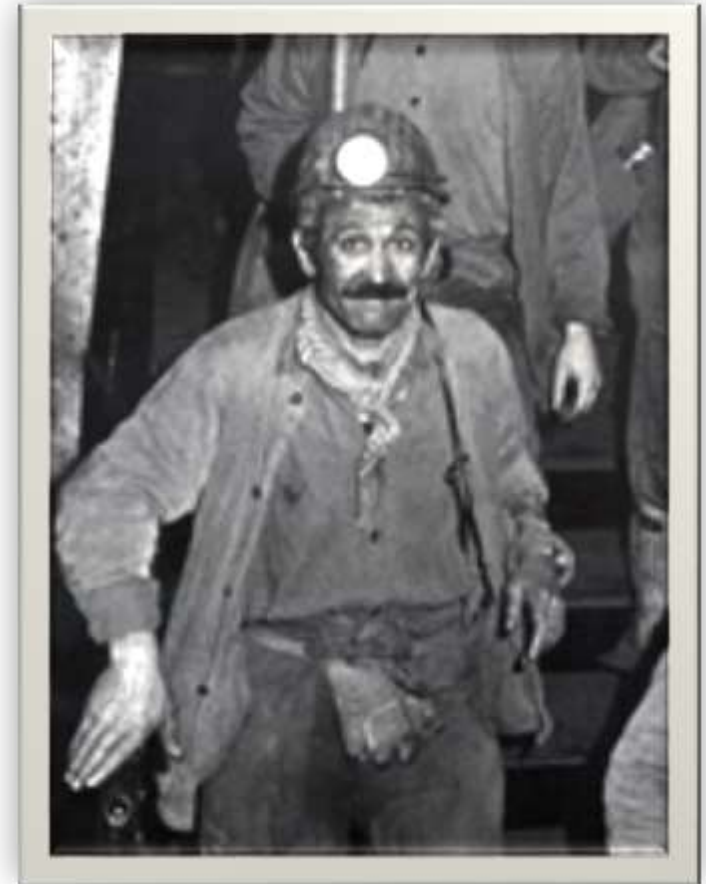
Görsel, Dr.Cebrail Şimşek'ten (kısmen)..

MESLEK HASTALIKLARI-2011

- En çok *meslek hastalığı* Kütahya'da (278) saptandı : ***Eti Gümüş siyanür liçi faciası!***
- *Kütahya'yı 159 hastalık ile Zonguldak, 154 ile Ankara ve 47 ile İstanbul izledi.*
- **DÜŞÜNELİM** :
- Gerçeği temsil etmeyen bu epidemiyolojik çarpıklık (*distorsiyon*) nasıl açıklanabilir, nasıl giderilebilir?? Salt kayda girenlerle ulusal planlama yapılabilir mi?

Meslek hastalıklarında Risk Kümeleri

- Kadın işçiler
- Çocuk işçiler
- Engelli işçiler
- Yaşlı işçiler
- Kronik sağlık sorunu olan işçiler..
- Yabancı - göçmen işçiler

Mesleksel kanserler..

Günümüzde; tarihte hiçbir zaman olmadığı ölçüde daha çok insan, mesleksel kanser riski ile yüzyüzedir..

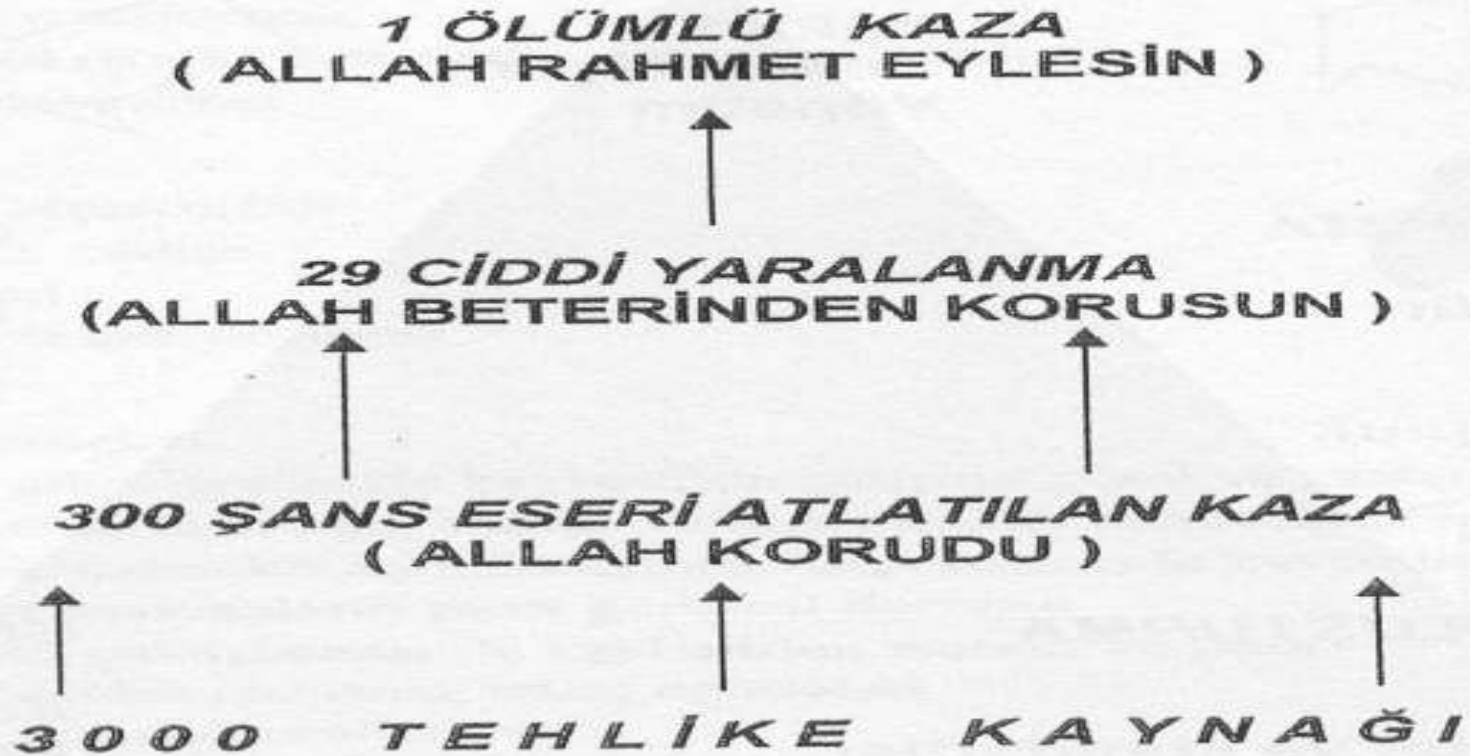
(www.bwint.org/pdfs/ZeroCanceENr.pdf 30.09.09)

http://www.ttb.org.tr/images/stories/yeni_yayin/meslekselkanserler.jpg

Niçin böyle yazgıcıyız, usumuz nerede??

TEHLİKE, RİSK, İŞ GÜVENLİĞİ ANALİZİ (Heinrich Teorisi)

Heinrich Kuramı'na göre işyeri risk piramidi.

İSG Yasası'nda Durum-1

(2012 tarih ve 6331 sayılı)

İSG Yasası md. 4 : İşverenin genel yükümlülüğü

(1) İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup

- a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.
- b) İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.
- c) Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.
- ç) Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.
- d) Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların yaşamsal ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli önlemleri alır.

İSG Yasası'nda Durum-2

(2012 tarih ve 6331 sayılı)

İSG Yasası md. 4 : İşverenin genel yükümlülüğü
(2) İşyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

(3) **Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez.**

(4) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz.

Mevzuat fena sayılmaz ama **yaptırım** ve **denetim** yetersizliği nedeniyle etkin uygulanamıyor. Bu 3'lünün uyumu zorunlu. **Sermaye, Emeğe saygıyı öğrenmeli..**

Her yıl en az 100-400 bin yeni MH kayıt dışı !

- **İş kazası ve meslek hastalıklarına** ilişkin sayısal veriler gösteriyor ki; personel ve altyapı eksikliklerinin de etkisiyle, anılan Bakanlık, kuruluş yasası ile kendisine verilen görevleri gereğinde yapmaktan çok uzaktır.
- Çünkü ne yazık ki, **ülkemizde meslek hastalıklarına ilişkin güvenli veriler olmadığından**, alana ilişkin Epidemiyolojik irdelene yapılamamakla birlikte, **Türkiye Cumhuriyeti Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi** (2009-13) başlıklı Raporda «Bir ülkede meslek hastalıklarının görülme sıklığı, çalışan nüfusun %o 4-12'si arasında değişmektedir.»

Yaklaşık 26,6 milyon resmî çalışan için her yıl 106-426 bin yeni MH beklenir! Ama kayda giren yalnızca 494 (SGK; 2014 verisi..)

Her yıl en az 144-432 bin yeni MH kayıt dışı !

Yalnız 16 milyon işçide değil (Ocak 2015), Türkiye'de yaklaşık 26,6 milyon resmi çalışan, yaklaşık 10 milyon da kayıt dışı olmak üzere 37 milyon dolayında emekçide yılda 148.000-444.000 arasında ***meslek hastalığı*** beklenmelidir!

53,4 milyonu aşan işgücü arzının çalışıyor görünmeyen 28 milyonu da dikkate alınmadan!

Ancak SGK verilerine göre 2014'te yalnızca «494» ***meslek hastalığı kayda girebilmiştir!***
Belirlen(e)meyen, dolayısıyla uygun sağaltımı yapılarak özlük hakları tanınmayan on binlerce (hatta birkaç yüz bin!) işçinin varlığı açıkça itiraf edilmektedir.

Her gün 4 işçi ölüyor, 5'i de engelli oluyor!

Öbür yandan, yine kayıt dışı istihdam ve eksik verilere dayalı SGK rakamlarıyla ülkemizde 2014'te 221 366 **iş kazası**, (2013'e göre %15 artış) ve 494 **meslek hastalığı** sonucu 1626 işçi (1626/365= 4,45 / gün!) yaşamını yitirmiş, 2013'te 2093 işçi ise **sürekli engelli** (*sakat, malul*) kalmıştır.

Günde ortalama 4-5 işçi yaşamını yitirmekte
5-6 işçi sürekli işgöremez duruma gelmektedir!

**(Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı
Tespit İşlemleri Yönetmeliği)**

Küresel-Yerel sermaye emek karşıtı !

Bu sancılı ve kabul edilemez görünümün düzeltilebilmesi, işçi sağlığının korunduğu, iş güvenliğinin sağlandığı ve bu girişimlerin türevi olarak **sağlıklı ve güvenli çalışma ortamlarının oluşturulduğu işletmelerin** yaratılmasında ; gerekli önlemlerin alınması, **nitelikli işyeri hekimliği** ve iş güvenliği uzmanlığı hizmetlerinin işyerlerinde kurulması sağlanmalıdır.

World Day for **Safety and Health** at Work : *History of 28 April*

In 2003, the ILO began to observe **World Day** stressing the *prevention of illness and accidents at work*, capitalizing on its traditional strengths of **tripartism** and **social dialogue**. 28 April is also a day the World's trade union movement has long associated with commemorating victims of **occupational accidents and disease**.

Çalışanların işveren karşısında Devletçe korunması gereği tartışma dışıdır..
İşveren,
Devleti «tarafsız hakem» (!?) olmaya zorlayamaz!
Hakemlik denkler arasında olur..
Örgütsüz emekçinin, sermaye karşısında çok savunmasız olduğu açıktır.

ILO'ya göre;

Her yıl, % 98'i önlenabilir
iş kazası (Cinayeti!);
ve neredeyse tümü (%100) engellenebilir
meslek hastalıkları
yüzünden
2,341 milyon işçi ölmektedir!
(ILO, 2015)

DEVLET

ÇEVRE

SAĞLIK

İŞVEREN

İŞÇİ

GÜVENLİK

*İş yaşamının 3 ana öznesi;
tüm çalışanlara SAĞLIKLI ve GÜVENLİ bir
çalışma çevresi yaratmakla yükümlüdürler.*

El aletlerini zorlamayın. Dar, çeşitli kabloların, boruların v.b. engellerin olduğu yerlerde daha dikkatli olun.

türk tabipleri birliği
**mesleki sağlık
ve
güvenlik** dergisi

turkish journal of
occupational
health and
safety

- Meslek Hastalıkları Tanımı
- Meslek Hastalıkları Ekonomi Politigi
- Meslek Hastalıkları Tanı Sistemleri
- Yuvarlak Masa Tartışmaları

turkish medical association

ISSN 1302 - 48 - 41

51-52

TTB dileyen üyesine ücretsiz yollamakta; ayrıca www.ttb.org.tr de yayınlanmakta.

Unutmayalım...

- * **Meslek hastalıkları**, nedenleri ve nedenlerin bulunduğu yer bilinen ve dolayısıyla neredeyse % 100 korunulabilecek biricik nitelikte hastalıklardır.
- * **İş kazaları** da hemen hemen **% 98 korunulabilecek sorunlardır.**
- * Her 2 sorunda hekimlere, özellikle ülkemizde çok önemli ve tarihsel görevler düşmektedir.

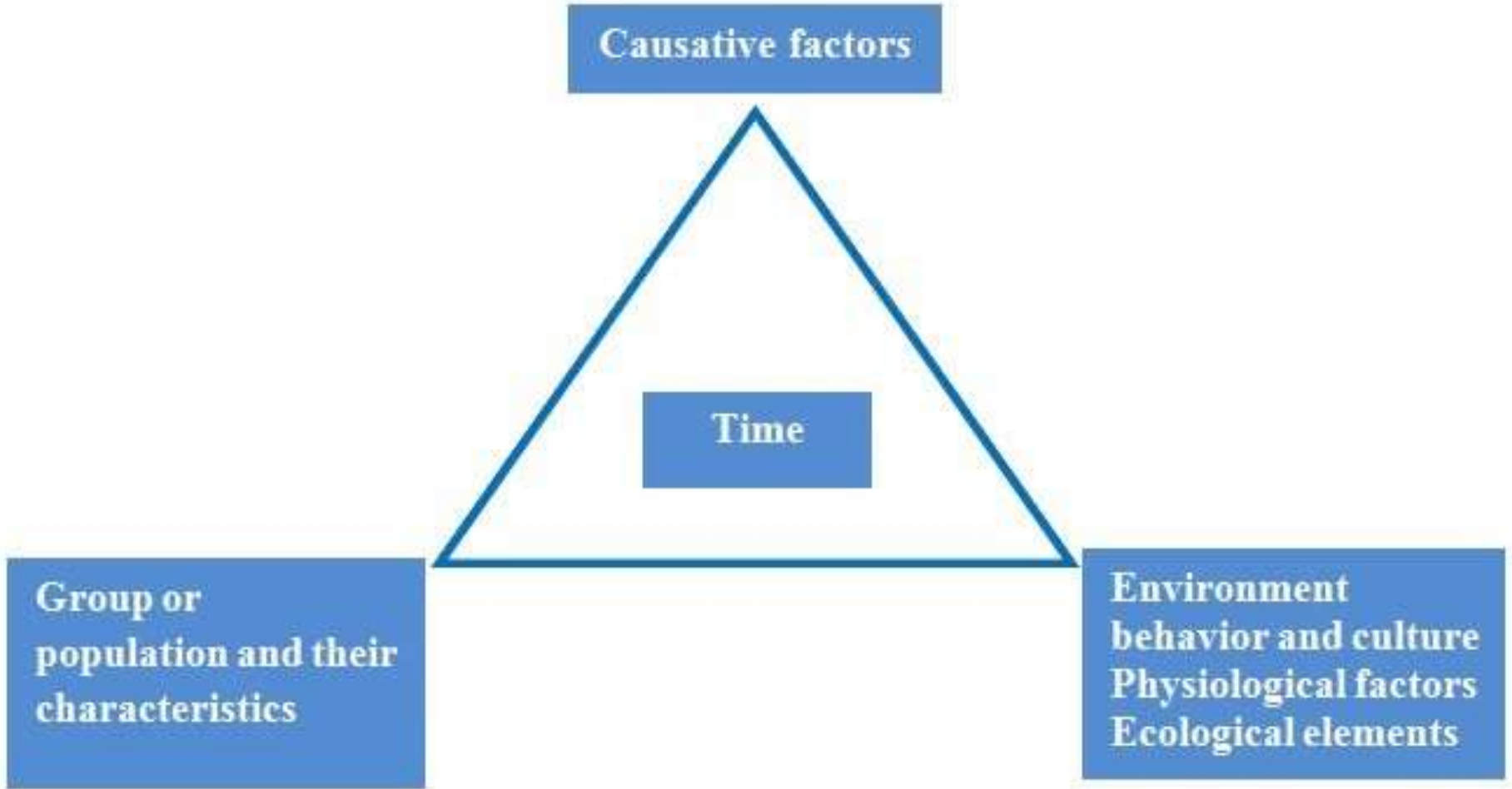
İş Sağlığında Epidemiyolojik Çalışmalar

EPIDEMIOLOGICAL METHODS

- OBSERVATIONAL STUDIES
 - × Descriptive studies
 - × Analytical studies
- EXPERIMENTAL STUDIES
 - × Randomized control trials
 - × Field trials
 - × Community trials

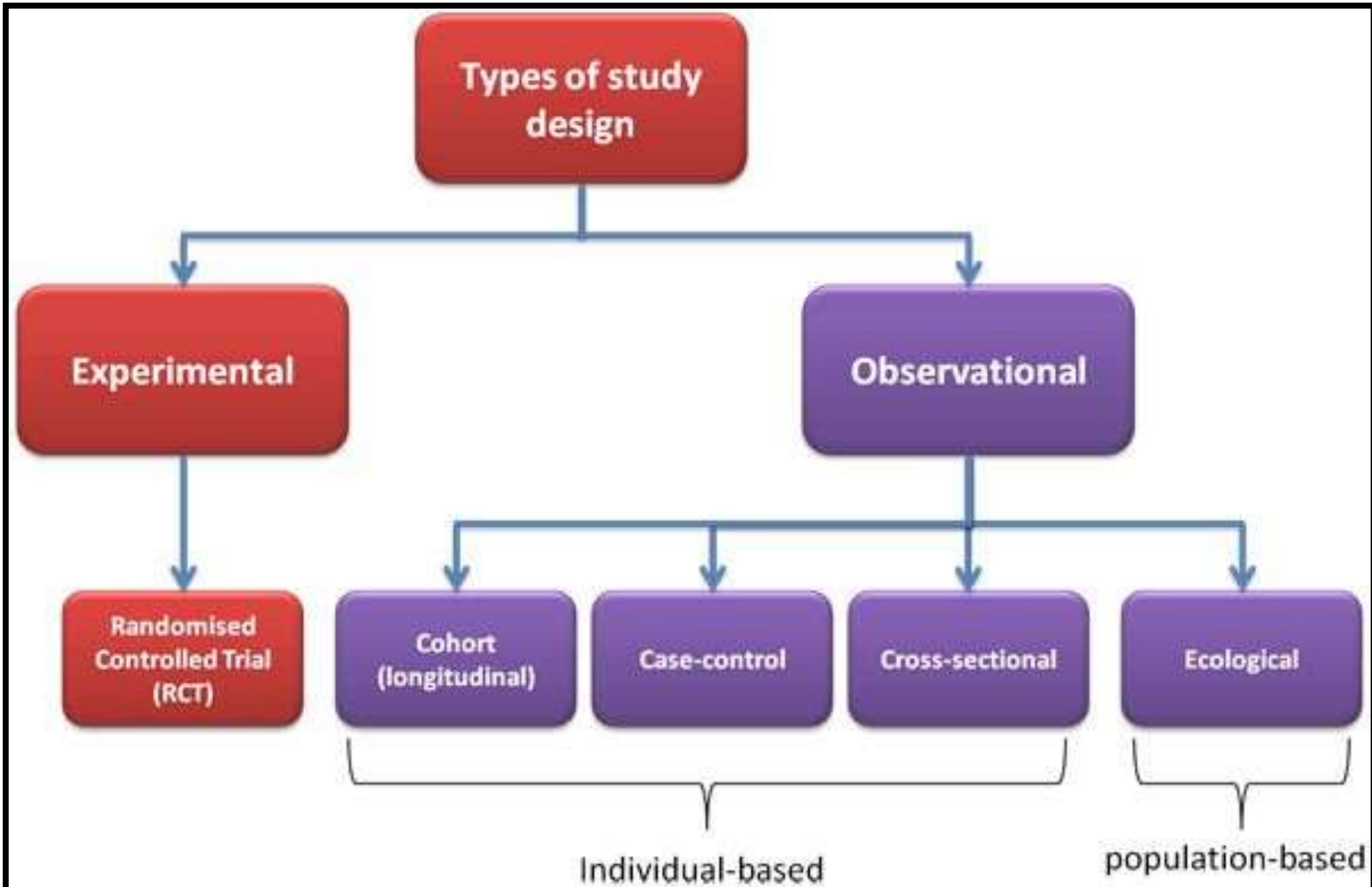

İş Sağlığında Epidemiyolojik Üçgen/Dörtgen

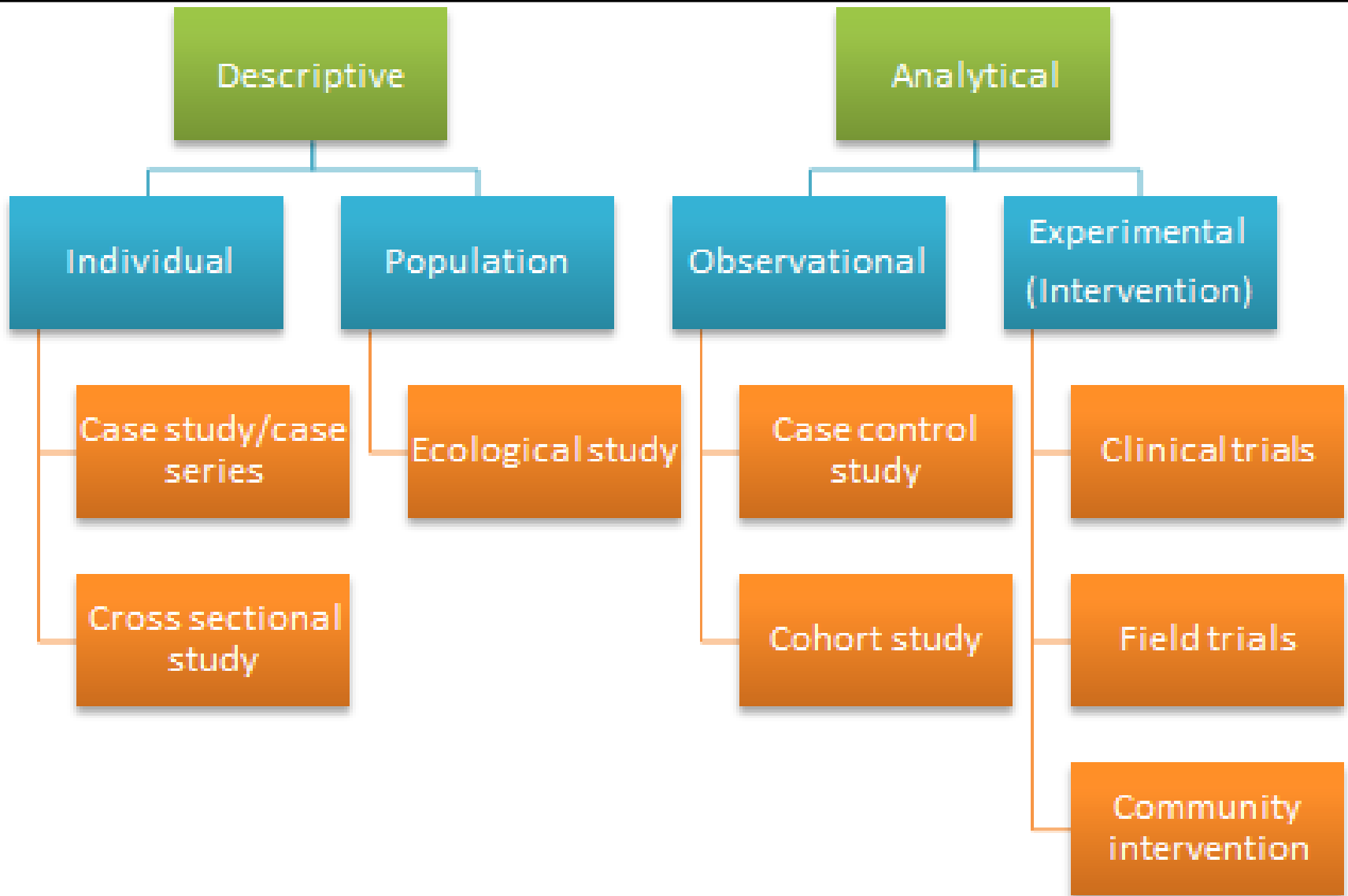

Advanced model of the triangle of epidemiology

İş Sağlığında Epidemiyolojik Çalışmalar

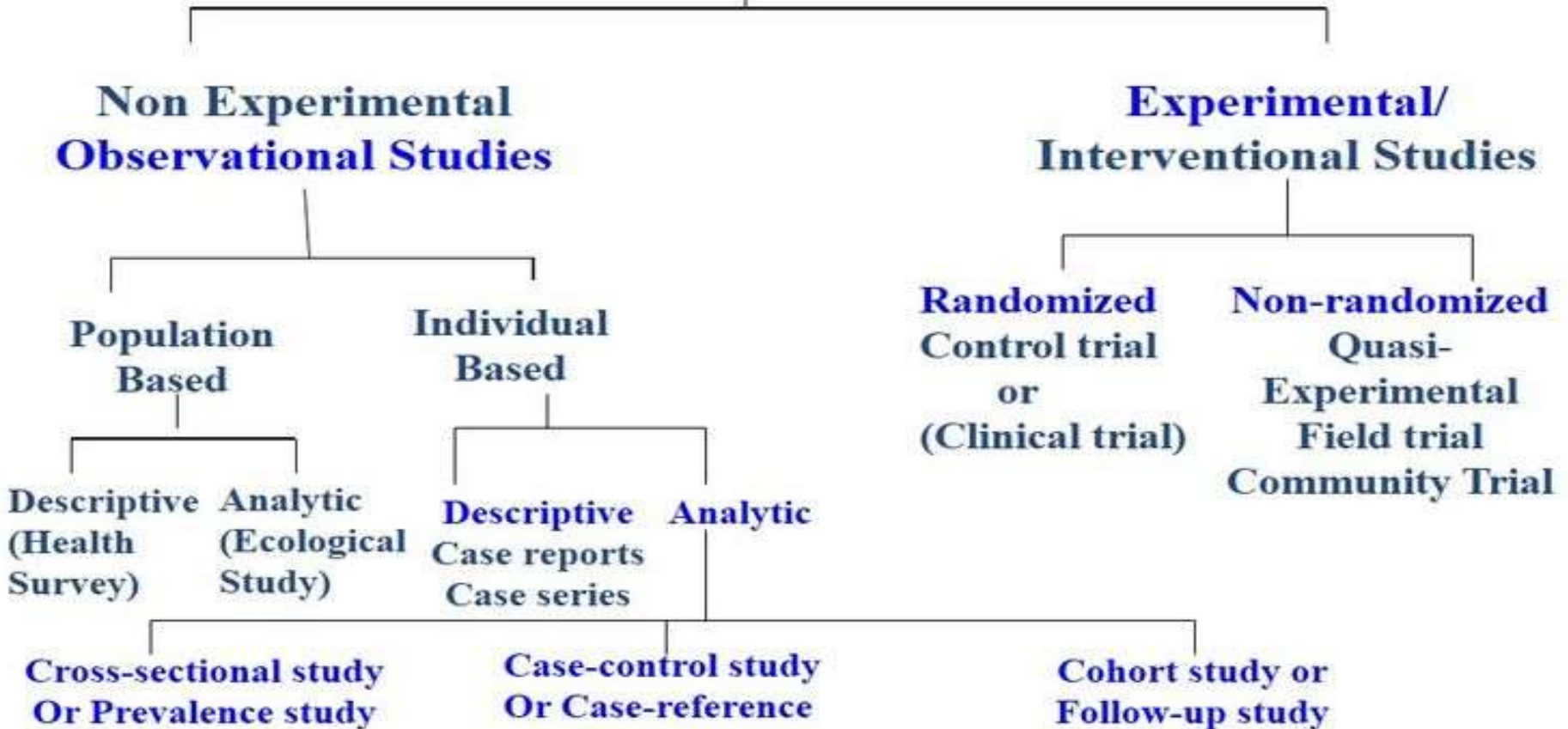

İş Sağlığında Epidemiyolojik Çalışmalar

İş Sağlığında Epidemiyolojik Çalışmalar

Types of Epidemiological Studies

İş Sağlığında Olgu - Kontrol Çalışması

Odds Ratio (OR)

Contingency (or 2 x 2) Table

	Cases	Controls	Total
Exposed	a	b	a+b
Unexposed	c	d	c+d
Total	a+c	b+d	a+b+c+d

$$OR = (a/e) / (b/d)$$

Example of calculations

	Lung cancer	Normal	Total
Smoker	70	6930	
Non-smoker	3	2997	
Total			

- Incidence of disease in exposed =
- Incidence of disease in non-exposed =
- Relative risk =
- Risk difference =
- Attributable risk =

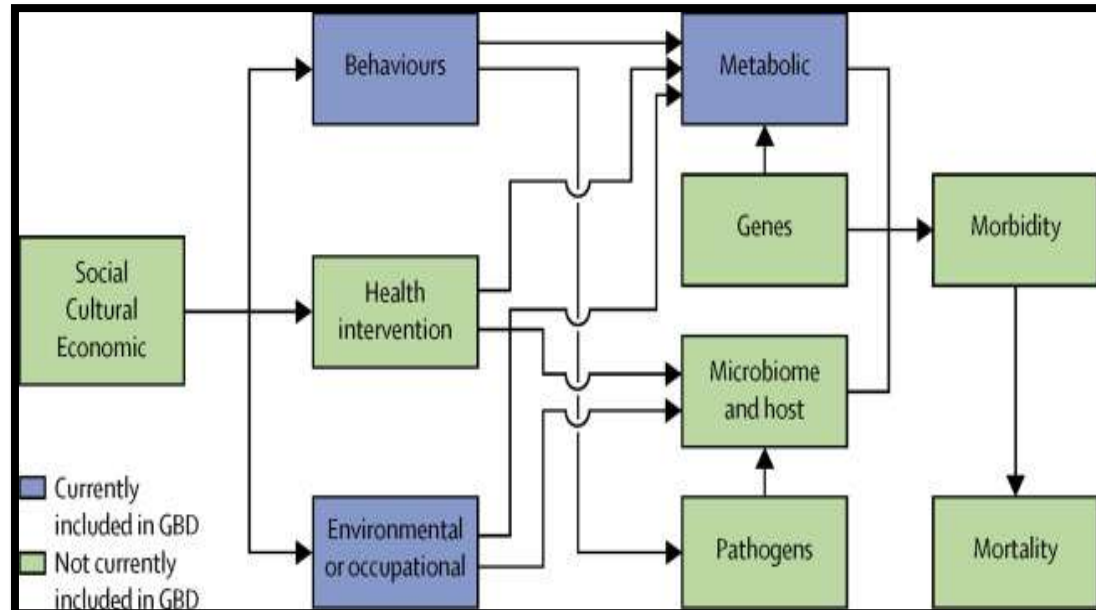
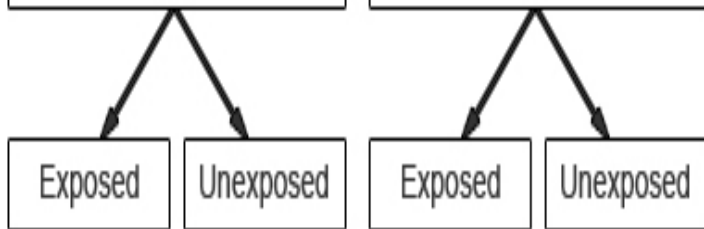

II MBBS, Epidemiology series

11

Cases (diseased)

Controls (non-diseased)

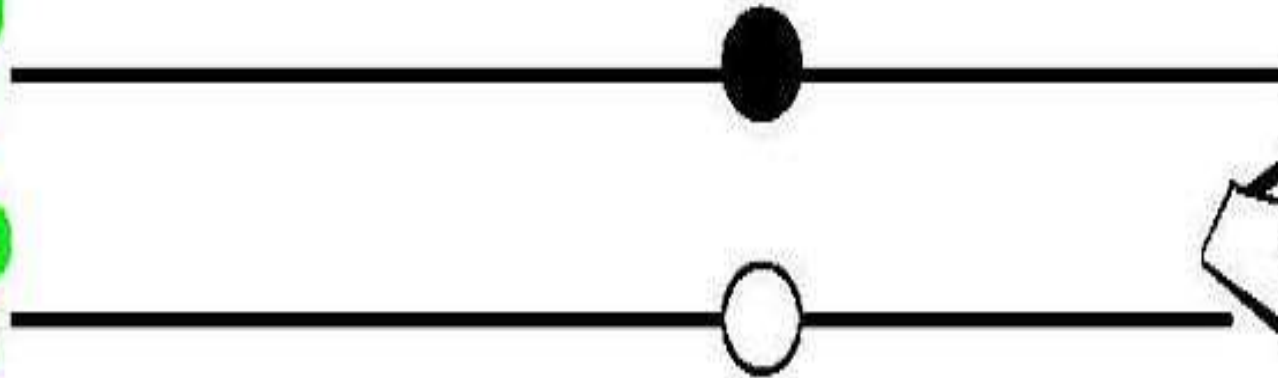
İş Sağlığında Olgu - Kontrol Çalışması

Observational Study Designs: Case Control vs Cohort

Exposure

Disease

Wu, S.
Brainfacts

Can't use RR, can only use OR because researcher sets the prevalence within the study. Good for rare diseases. In rare diseases, OR approximates RR. In non-rare diseases, the direction of OR and RR are the same, but the actual number obtained for OR and RR are different. You CANNOT obtain a RR for this. It makes no sense to.

Case-Control

İş Sağlığında İleriye Dönük Kohort Çalışması

Exposure

Disease

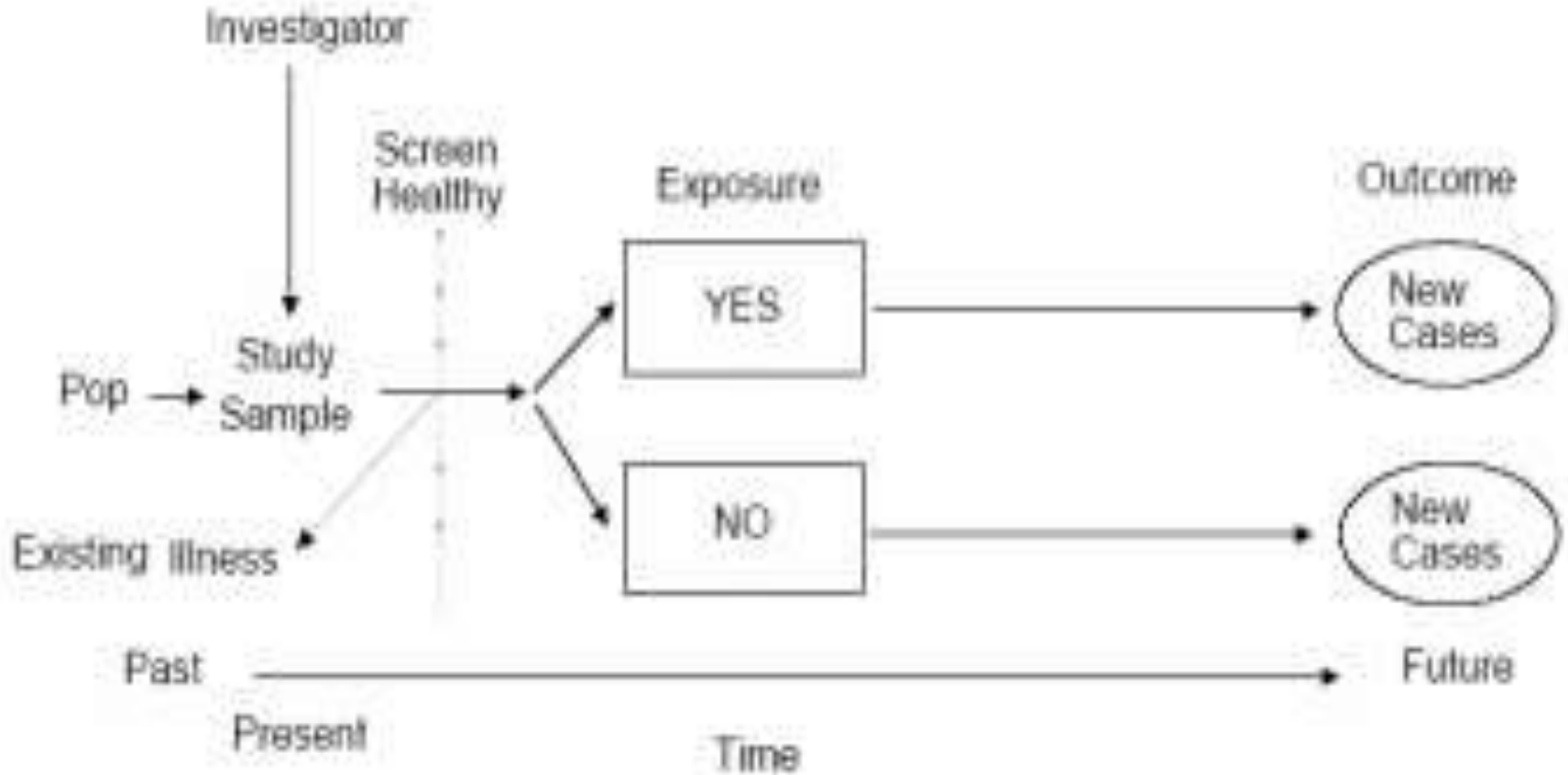

RR and OR are both relevant for this. This is sometimes used to test out a new intervention/treatment.

Prospective Cohort

İş Sağlığında İleriye Dönük Kohort Çalışması

Cohort Studies (prospective)

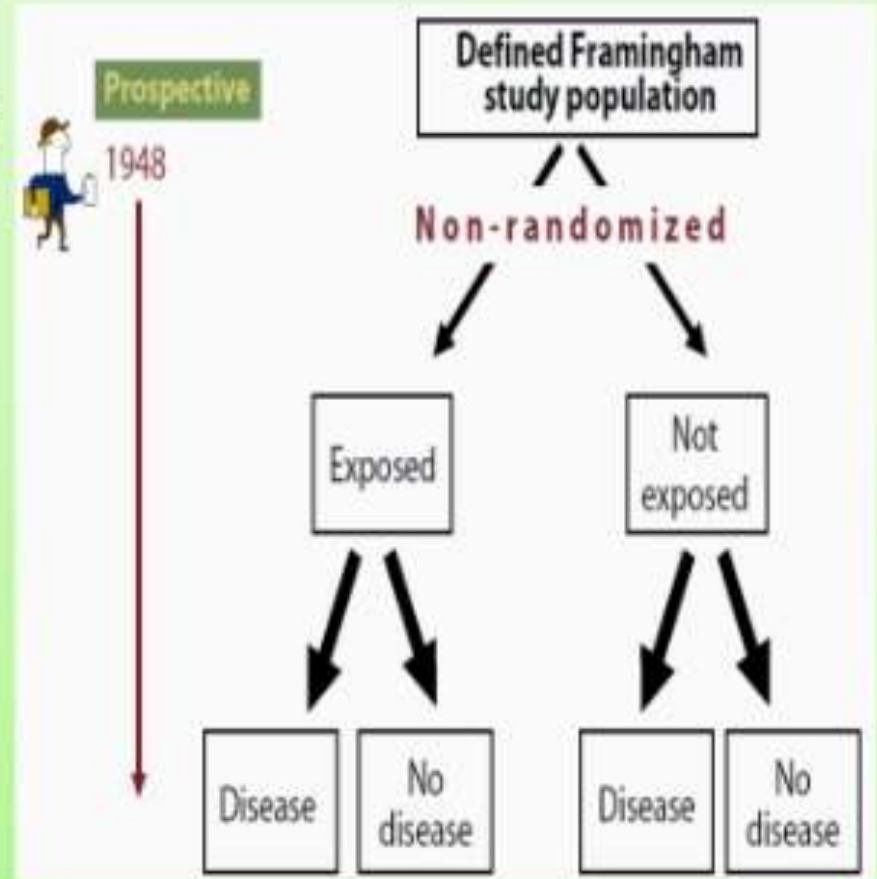
İş Sağlığında İleriye Dönük Kohort Çalışması

Example of Prospective Cohort Study

Framingham Heart Study

- Initiated in 1948 to study the relationship of a variety of factors to the subsequent development of heart disease with 5127 samples(30 to 59 yrs) at Framingham.
- Study subjects were examined every 2 yrs for 20 years.
- Daily Surveillance of hospitalization at Framingham hospital.
- Study found that Hypertensive, tobacco smoking, elevated blood cholesterol are associated to CHD
- Increased physical activity associated with decreased risk of CHD

Framework

İş Sağlığında Geriye Dönük Kohort Çalışması

RR and OR are both relevant for retrospective cohorts.

Exposure

Disease

Retrospective Cohort

Investigator/Researcher begins their research. When the researcher enters the scene.

KEY

Present

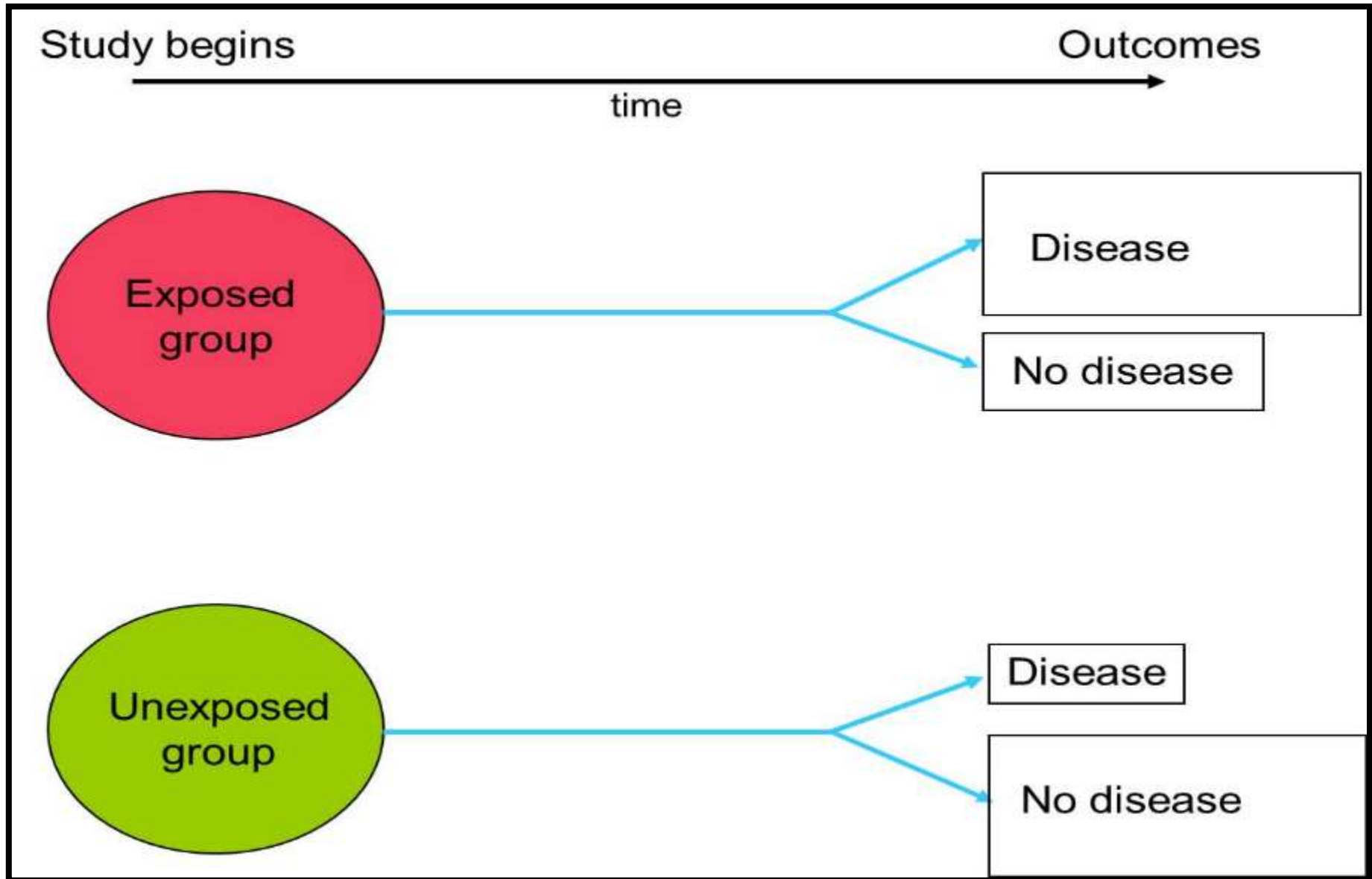

Absent

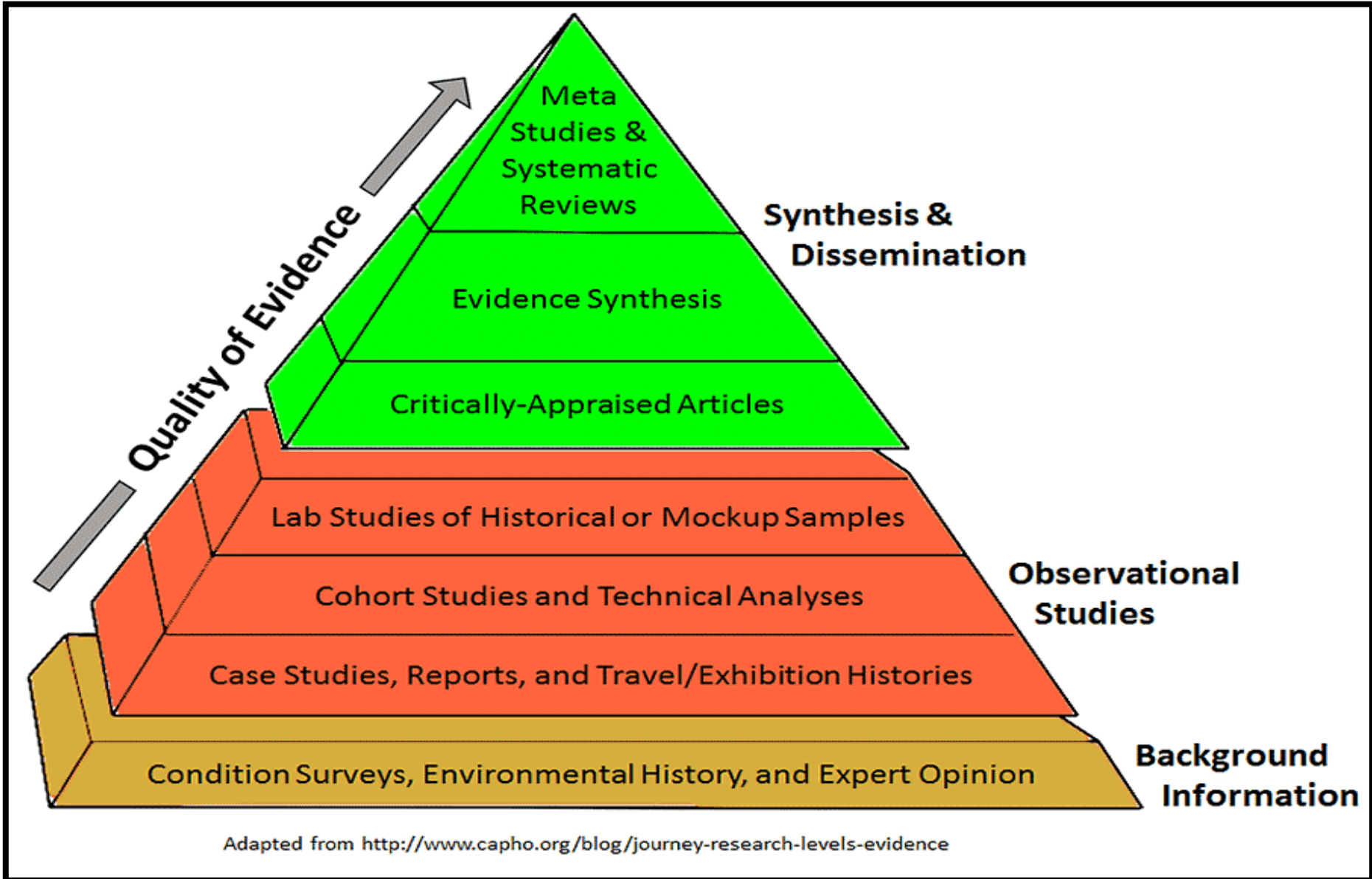

What we are seeking; the information we are trying to obtain; what we do not know; our question.

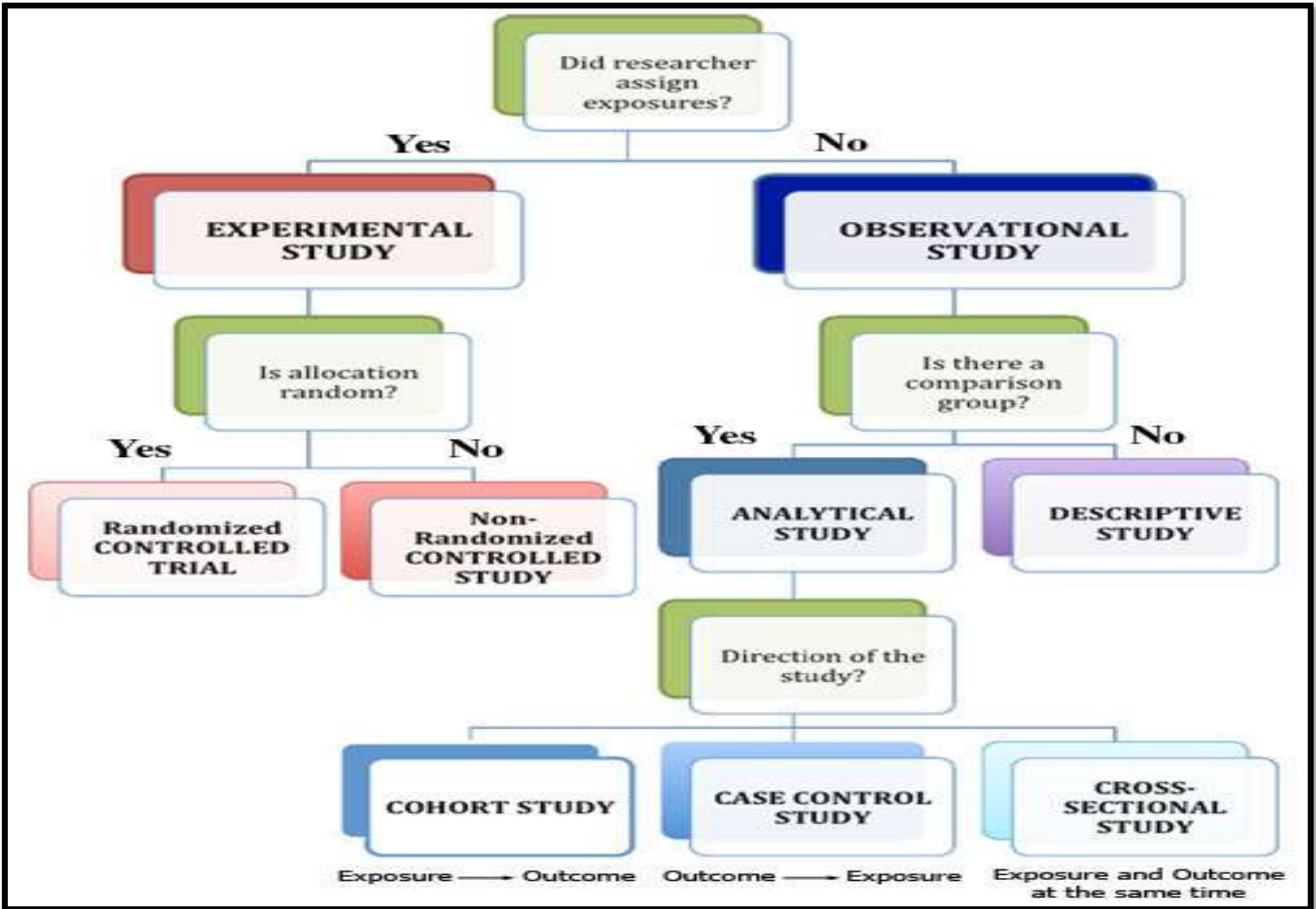
İş Sağlığında Kohort – İzleme Çalışması

Epidemiyolojide Kanıt Değeri Katmanlanması

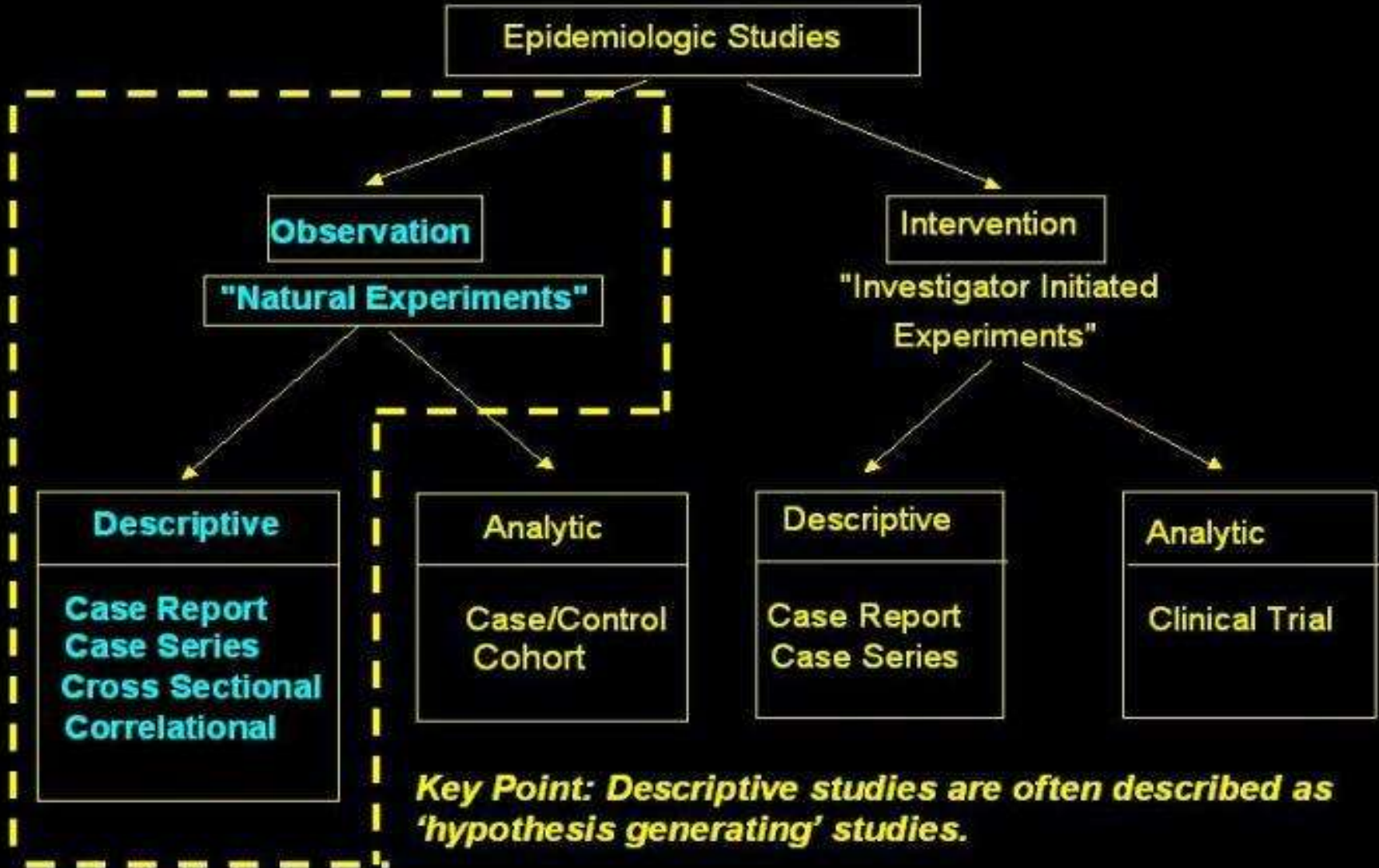

İş Sağlığında Epidemiyolojik Modelleme

İş Sağlığında Epidemiyolojik Araştırma Tasarımı

A Taxonomy of Epidemiologic Study Designs

Key Point: Descriptive studies are often described as 'hypothesis generating' studies.

İş Sağlığında Epidemiyolojik Yönetim

Problem
(Surveillance)

Cause
(Etiology)

Solution(s)
(Evidence, case
report, intervention,
policy change)

- Örn. Prof. M. Akyol'un genç kundura işçilerinde artmış aplastik anemi, lösemi gözlemi..
- Neden olarak işyeri ortamında benzen solumanın saptanması..
- Çözüm olarak benzen yerine başka çözümler önerilmesi veya benzenle karşılaşmanın azaltımı.
- Mevzuatta Benzen MAK değerinin aşağı çekilmesi.. (10↓ 1 ppm)
- Aplastik anemi, lösemi insidens hızında düşme belirlenmesi..

Implementation

(New program
Revised program)

Assessment
(Measured
outcomes)

Ne yapmalı ??

İş Sağlığı ve Güvenliği alanında iş gücü maliyetinin düşürülmesi adına yapılacak kısıtlamaların gerçekte toplam maliyeti düşürmeye etkisi marjinal olup; yansımaları makro ölçekte toplumsal maliyeti küçültmemedir!

Yapılması gereken; 50(+) işçi çalıştıran işyerlerinde işçi başına ayda en az 15 dakika süre düşecek biçimde eğitilmiş işyeri hekimi atanmasının zorunlu tutulması; 50(-) işçi çalıştıran işyerlerinin ise doğrudan atama ya da işyerlerinin bir araya gelerek kuracakları «OSGB» lerden, Ortak Sağlık Güvenlik Birimleri'nden İş Sağlığı Güvenliği (İSG) hizmeti satın almak konusunda seçim yaparak, **tüm çalışanların Avrupa Sosyal Şartı m. 3 uyarınca mutlaka İSG hizmetine erişmelerinin sağlanmasıdır.**

Çalışma ortamları riskli ancak uygun maliyetle bu riskler yönetilebilir..

Devletin açık Anayasal yükümü:

Anayasa md. 49 :

Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. (Değişik: 3.10.2001-4709/19 md.)

Devlet, çalışanların yaşam düzeyini yükseltmek, çalışma yaşamını geliştirmek için **çalışanları ve işsizleri korumak**, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve **çalışma barışını sağlamak** için gerekli önlemleri alır.

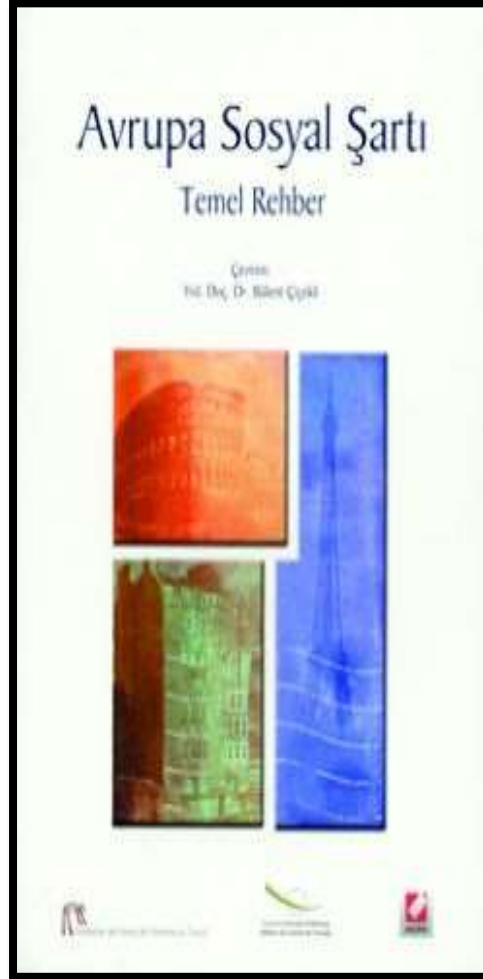
«***İnsan derisi ile kaplı***»
anayasalar süs müdür?
Emperyalizmin,
sermayenin
hukukunun
tek yanlı baskı
aracı mıdır?
***Adalet sağla(n)mazsa
barış olur mu?***

Avrupa Sosyal Şartı / Konvansiyonu

(AVRUPA SOSYAL HAKLAR SÖZLEŞMESİ)

Madde 3 :

***Tüm
çalışanların
güvenli ve
sağlıklı
çalışma
koşullarına
sahip olma
hakkı vardır.***

Avrupa Konseyince 1996'da kabul edilen, Türkiye'nin 6.10.2004'te imzaladığı ve 3.10.2006 günlü, 26308 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5547 sayılı yasa ile uygun bulunarak, Anayasa md. 90 / son fıkra uyarınca iç hukukta yasa gücünde olan **Avrupa Sosyal Şartı...**

Türkiye'de İSG sistemi, yapısal olarak "kaza" üreten bir sistem !

Soma faciası, tüm bu dinamiklerin yaşandığı acılarla yüklü, olumsuz bir tablodur. Facia sonrası, tepkileri azaltmak için, her zaman olduğu gibi suçlu ve kurban arama süreci başlatılmıştır..

İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için bundan sonra işyerlerinde

**"önce insan, önce sağlık
ve önce iş güvenliği"**

anlayışı yerleştirilmeli; tüm süreçlerde

öncelik işçi sağlığı ve iş güvenliğinde olmalıdır.

Çalışanların yarısı kayıt dışı!

İş kazaları ile ilgili olarak verdiğimiz sayılar, salt **kayıt içi** sektörde oluşan iş kazalarıdır.

Ülkemizde **kayıt dışında** çalıştırılan önemli bir işgücü vardır. Çalışma Bakanlığı'nın 2015 verilerine göre,

26,6 milyon olan toplam işgücünün en az %34'ü

kayıt dışı çalışmaktadır ve bu kesimde oluşan iş kazaları ve meslek hastalıkları resmi istatistiklere yansımamaktadır.

Öte yandan, 78,74 milyon nüfusun ~54 milyon işgücü arzının 26,6 milyonu (*yarıdan az!*) istihdam altındadır

ve iş kazalarıyla meslek hastalıkları yaklaşık

16 milyon kayıtlı işçi kitlesi için hesaplanmaktadır.

Epidemiyolojik irdeleme ve sayısal planlama için veri-kayıt sistemi çok yetersizdir, iyileştirilmelidir.

ILO Sözleşmeleri, ülkemizde yaşama geçirilsin!

Aynı biçimde, ülkemizin de kabul ederek üstün iç hukuk normu kıldığı ***İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 Sayılı Sözleşme ve İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin***

161 Sayılı Sözleşmelerde başlangıçta; ulaşılabilen en az işçi çalıştıran işyerleri olmak üzere, **giderek bütün çalışanların İSG (iş sağlığı ve güvenliği) hizmetlerinden yararlandırılması** için örgütlenme yükümlülüğü getirilmiştir.

Inşaat İşyerlerinde İSG Önlemleri (ILO-C 167) ve Maden İşyerlerinde İSG Önlemleri (ILO-C 176), çok geç de olsa 23 Mart 2016'da yürürlüğe girmiştir. Özülle ve tümüyle uygulanmasını dileriz..

ILO (International Labour Organisation) 112 Sayılı Sözleşme (C-112)

D İ K K A T !

**İŞ SAĞLIĞI HİZMETLERİNİN
TEMEL ROLÜ,
“KORUYUCU” OLMALIDIR.**

ILO Tavsiye Kararı 112 (1959) md. 6

Avrupa Sosyal Şartı / Konvansiyonu (AVRUPA SOSYAL HAKLAR SÖZLEŞMESİ) **ÇALIŞMA YAŞAMI HAKLARI-1**

1. *Zorla çalıştırmanın yasaklanması,*
2. *Çocuk çalıştırmanın yasaklanması,*
3. 15 ve 18 yaş arasında özel çalıştırma koşulları,
4. Yaşamını serbestçe girdiği işte çalışarak kazanma hakkı,
5. Tam çalıştırmayı (istihdamı) sağlama (*işsizlik olmaması!*) amacıyla ekonomik ve sosyal politika izlenmesi,
6. Ücret ve çalışma süresi konusunda **adil çalışma koşulları,**

Avrupa Sosyal Şartı / Konvansiyonu

(AVRUPA SOSYAL HAKLAR SÖZLEŞMESİ)

ÇALIŞMA YAŞAMI HAKLARI-2

7. Manevi ve cinsel saldırıya karşı korunma hakkı,
8. Sendikalar ve işveren örgütleri kurma özgürlüğü ve bunlara üye olma veya olmama konusunda bireysel özgürlük,
9. İki taraflı danışma, toplu görüşme, uzlaşma ve seçimlik hakemliğin geliştirilmesi,
10. *İşine son verilmesi durumunda korunma,*
11. **Grev hakkı,**
12. Özürlülerin iş bulmadan yararlanması.

İş kazası-meslek hastalıklarının başlıca nedenleri

- *Sermayenin azami kâr hırsı,*
- *Emek aleyhine politikalar ,*
- *Neo-liberal yabancı kapitalizm,*
- *Haraç-mezat özelleştirme talanı,*
- *Emeğin Sendikasızlaştırılması,*
- *Yaygınlaşan Taşeronluk sistemi,*
- *Esnek istihdam politikaları,*
- *Çalışma koşullarının ağır oluşu,*
- *Kadın, genç, çocuk emeği,*
niteliksiz işçinin özellikle sömürüsü
- *Kayıt dışı güvencesiz istihdam,*
- *Kamu kesiminin tasfiyesi,*
- *Kamusal denetimin etkisizliği,*
- *Emekçiye işsizlik tehdidi..*

Soma`da meydana gelen ve yüzlerce işçinin yaşamını yitirdiği iş cinayeti ile ilgili olarak Oda Yönetim Kurulumuz

**"KAZA DEĞİL İŞ CİNAYETİ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanı ile Enerji ve Tabii
Kaynaklar Bakanı Derhal
İstifa Etmelidir"**

başlıklı bir açıklama yayınladı.

http://www.mmo.org.tr/genel/bizde_n_detay.php?kod=38980&tipi=1&sub_e=0#.U4DKX | tHc, 24.5.14

İşçi sağlığı-güvenliğinin ana tehdidi : İŞ-SİZ-LİK !

AB ve ABD'de Özerk İSG Kurumları

OSHA (AB)

İş Güvenliği ve Sağlığı İdaresi
(*Occupational Safety and Health Administration*)

NIOSH (ABD)

Ulusal İş Güvenliği ve
İşçi Sağlığı Enstitüsü
(*National Institute of Occupational Safety and Health*)

Dikkat: İlk sözcük, ABD'de «Ulusal»

Türkiye'de ivedilikle,
özerk bir **ULUSAL**
İŞ SAĞLIĞI-
GÜVENLİĞİ
KURUMU
kurulmalıdır.

*Hastalığın
en güzel ilacı,
o hastalıktan
korunmanın
çarelerini
öğrenmektir.*

Hippocrates

ÖZET OLARAK

- ❖ Sağlığı ve yaşamı yitirmenin ödülü ve bedeli olamaz !
- ❖ *Hiçbir ekonomik zorunluluk insan sağlığına zarar verecek bir işlemin nedeni olamaz.* (İHEB -1948)
- ❖ İşyerinde hiç kimse, - işverenler başta- kendisini ve bir başkasını riske atma hakkına sahip değildir.

ÖZET OLARAK...

- ❖ *Risk ve tehlikelerin önlenmesi, doğuracağı sonuçlardan çok daha ucuzdur. İSG önlemleri toplam üretim maliyetinin %5'ini geçmez ve işveren harcamalarını vergiden düşebilir.*
- ❖ **Türkiye yeterli İSG önlemleri almazsa Ulusal Gelirin %4-6,5'i boşa harcanır! Sermaye bu maliyeti topluma yükler..**

Çalışanların yarısı kayıt dışı!

İş kazaları ile ilgili olarak verdiğimiz sayılar, salt **kayıt içi** sektörde oluşan iş kazalarıdır.

Ülkemizde **kayıt dışında** çalıştırılan önemli bir işgücü vardır. Çalışma Bakanlığı'nın 2015 verilerine göre, **26,6 milyon** olan toplam işgücünün ~ %40'ı

kayıt dışı çalıştırılıyor ve bu kesimde oluşan iş kazası, meslek hastalıkları resmi istatistiklere yansımıyor!

Öte yandan, 2015'te 78,74 milyon nüfusun %68'i olan 54 milyon kişilik **işgücü arzı**nın 26,6 milyonu (<yarısı!) istihdam altındadır ve iş kazalarıyla meslek hastalıkları yaklaşık 16 milyon *işçi* kitlesi için hesaplanmaktadır.

Türkiye, veri-kayıt sistemini iyileştirmek zorunda!

*Mustafa Kemal Atatürk'ün
Ergani Bakır Madeni İşletmesi'ni Ziyareti*

(15.11.1937)

Kaynak : Prof. İlhan Arsel

*Kaza ve kader, talih ve tesadüf deyimleri
Arapçadır; Türkleri ilgilendirmez.*

M. Kemal Atatürk

Konu ile ilgili kimi web sayfaları..

www.ahmetsaltik.net

www.osha.eu.int

www.iosh.co.uk

www.calisma.gov.tr

www.fisek.org.tr

www.ilo.org

www.who.int

www.niosh.org

www.isag.calisma.gov.tr/

www.isggm.calisma.gov.tr

www.sgk.gov.tr

www.isagem.com.tr/

www.ankisad.org

Konu ile ilgili kimi web siteleri..

www.ahmetsaltik.net
[www.internetdoktoru.com/pages
hastaliklar_isci.htm](http://www.internetdoktoru.com/pages/hastaliklar_isci.htm)
www.hukuki.net/
www.calismahayati.net
www.ttb.org.tr/kol/is/
www.isttabip.org.tr/
www.cdc.gov/niosh/
www.sendika.org
www.iff.org.tr
www.isgdosya.com/
www.maden.org.tr

Epidemiology of Occupational Health.

WHO Regional Publications, European Series No. 20. Edited by M. Karvonen and M. I. Mikheev (WHO Regional Office for Europe, Copenhagen, 1986)

Dr. Ahmet SALTİK

www.ahmetsaltik.net

KATILIMINIZ
İÇİN
TEŞEKKÜR
EDER...

Emek en yüce değerdir..

Emeğe saygı, insan olmanın baş koşuludur..